

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วันชนะ เทียงบางหลวง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2568

RELATIONSHIP BETWEEN PEOPLE PARTICIPATION AND WASTE
MANAGEMENT IN KLONGJED SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, KHLONG LUANG DISTRICT,
PATHUM THANI PROVINCE

WANCHANA TEANGBANGLUANG

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS
FOR MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN PUBLIC ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE
PATHUM THANI PROVINCE

2025

ใบรับรองโครงการค้นคว้าอิสระ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ชื่อนักศึกษา วันชนะ เทียงบางหลวง
รหัสประจำตัว 65U53330202
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธาน

(รศ.ดร.ไททัศน์ มาลา)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.กัมลาศ เยาวะนิจ)

..... ประธาน

(ผศ.ดร.ภักดิ์ กัลยาณมิตร)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.กัมลาศ เยาวะนิจ)

..... กรรมการและเลขานุการ

(รศ.ดร.ไททัศน์ มาลา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(ผศ.ดร.กิริดา ชัยรัตน์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันชนะ เทียงบางหลวง. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.โททัศน์ มาลา ผศ.ดร.กัมลาศ เยาวะนิจ

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 381 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่าหรือมาตราส่วนประเมินค่า โดยเป็นการแบ่งมาตราส่วนประมาณค่าของการตีความหมายออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($M = 3.25$, $SD = 1.26$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($M = 3.21$, $SD = 1.25$) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($M = 3.14$, $SD = 1.26$) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ($M = 2.88$, $SD = 1.36$) ตามลำดับ และการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านเรียงตามลำดับเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ซ่อมแซมหรือแก้ไข ($M = 3.54$, $SD = 1.22$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ นำกลับมาใช้ซ้ำ ($M = 3.16$, $SD = 1.33$) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก ($M = 2.98$, $SD = 1.36$) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ($M = 2.87$, $SD = 1.25$) และลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น ($M = 2.81$, $SD = 1.33$) ตามลำดับ และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .53 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันมากที่สุดเท่ากับ .58 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .57 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .54 ในขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .43

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ ภาครัฐโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่ควรมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยและประชาสัมพันธ์ถึงผลกระทบจากปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธีให้กับคนในชุมชน/หมู่บ้านทราบอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย

Wanchana Teangbangluang. (2025). Relationship Between People Participation and Waste Management in Klongjed Subdistrict Administrative Organization, Khlong Luang District, Pathum Thani Province. Master of Public Administration (Public Administration). Advisors: Assoc. Prof. Dr. Titus Mala, Asst. Prof. Dr. Kamalas Yaowanit

ABSTRACT

This quantitative research aimed to 1) study public participation and solid waste management in the area of Khlong Chet Subdistrict Administrative Organization, Khlong Luang District, Pathum Thani Province, and 2) investigate the relationship between public participation and solid waste management in the area of Khlong Chet Subdistrict Administrative Organization, Khlong Luang District, Pathum Thani Province. The sample group used consisted of 381 residents of Khlong Chet Subdistrict, Khlong Luang District, Pathum Thani Province. A questionnaire with a five-point rating scale (5 = most, 4 = much, 3 = moderate, 2 = little, and 1 = least) was used to collect data. The sample group could choose only one answer for each item. The data were analyzed quantitatively. Statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The results revealed that 1) overall public participation was at a moderate level. When considered by individual aspects, it was found that participation in implementation had the highest mean ($M = 3.25$, $SD = 1.26$), followed by participation in decision-making ($M = 3.21$, $SD = 1.25$), participation in receiving benefits ($M = 3.14$, $SD = 1.26$), and participation in monitoring and evaluation ($M = 2.88$, $SD = 1.36$), respectively. Public solid waste management according to the 5R principles was at a moderate level overall. The ranking of aspects from highest to lowest mean was: repairing or correcting ($M = 3.54$, $SD = 1.22$), followed by reusing ($M = 3.16$, $SD = 1.33$), refusing (avoiding the use of materials which are difficult to decompose) ($M = 2.98$, $SD = 1.36$), recycling (transforming for reuse) ($M = 2.87$, $SD = 1.25$), and reducing unnecessary consumption ($M = 2.81$, $SD = 1.33$), respectively; and 2) the relationship between public participation and solid waste management in the area of Khlong Chet Subdistrict Administrative Organization, Khlong Luang District was overall moderate and statistically significant at the .05 level, with a correlation coefficient (r) of .53, which was consistent with the hypothesis. When considering the correlation coefficient in each aspect, it was found that participation in implementation had the highest Pearson's correlation coefficient of .58, followed by participation in decision-making with a Pearson's correlation coefficient of .57, participation in receiving benefits with a Pearson's correlation coefficient of .54, while the lowest correlation coefficient was participation in monitoring and evaluation with a Pearson's correlation coefficient of .43.

The knowledge gained from this research is that, in government sector, local administrative organizations should establish policies to promote solid waste disposal and continuously publicize the impacts of improper waste disposal to community/village residents. They should also encourage and support public participation processes at every stage, providing opportunities for community members to express opinions and contribute to operations, in order to achieve sustainable waste management in accordance with the 5Rs principles.

Keywords: Participation, Management, Waste

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมลาศ เยาะะนิจ กรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสกรดี กัลยาณมิตร ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภริดา ชัยรัตน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการค้นคว้าอิสระนี้ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในการพัฒนาหน่วยงานและการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการค้นคว้าอิสระ และขอขอบคุณประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตัญญูตาแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

วันชนะ เทียงบางหลวง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	6
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	13
2.3 ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด	18
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
2.5 นิยามปฏิบัติการ	31
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	33
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ	35
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	40
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	44

4.4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลอง เจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.....	48
4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี.....	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	56
5.2 อภิปรายผล.....	57
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
ภาคผนวก ค ผลการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือหรือค่าความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC).....	77
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
ประวัติผู้วิจัย.....	92

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรแยกชายหญิง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด	21
ตารางที่ 2 จำนวนการแบ่งชั้นภูมิของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	34
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	41
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	41
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	42
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	42
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาการอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
ตารางที่ 9 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	44
ตารางที่ 10 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	45
ตารางที่ 11 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	46
ตารางที่ 12 ระดับการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	47
ตารางที่ 13 ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	48
ตารางที่ 14 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	49
ตารางที่ 15 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce)	50
ตารางที่ 16 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	51
ตารางที่ 17 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	52
ตารางที่ 18 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair)	53

ตารางที่ 19 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านหลักเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject).....	54
ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.....	55

ในพระบรมราชูปถัมภ์

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ปี พ.ศ.2565	1
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับ การ บริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี.....	5
ภาพที่ 3 วงจรการมีส่วนร่วม	11
ภาพที่ 4 หลักการ 5Rs ลดปริมาณขยะ ลดโลกร้อน	18
ภาพที่ 5 แผนที่ตำบลคลองเจ็ด	20
ภาพที่ 6 ข้อมูลจำนวนประชากรแยกชายหมู่บ้าน	21

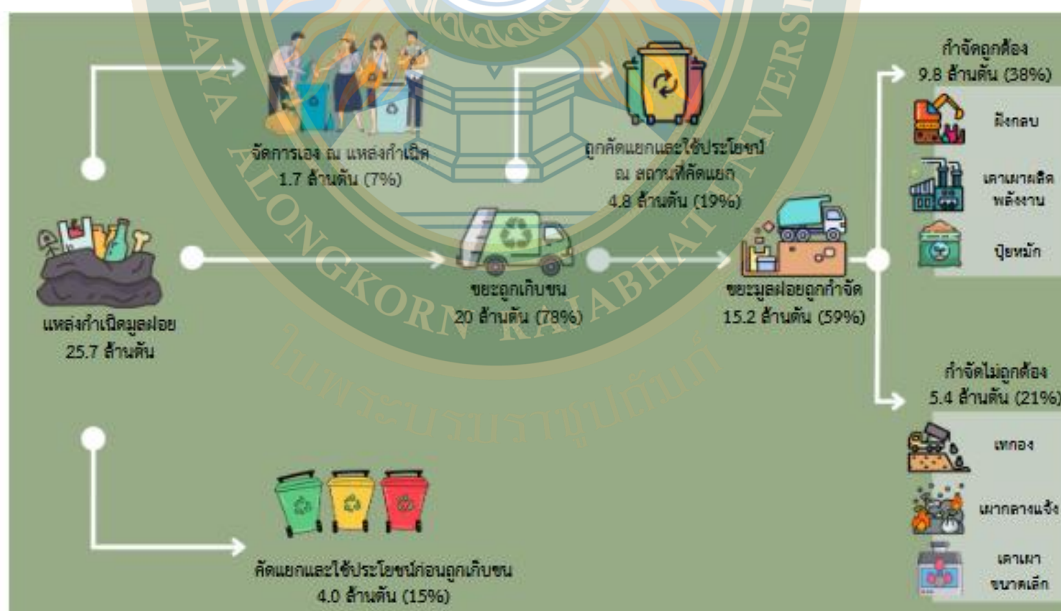

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศไทยทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนไปสู่สังคมอุตสาหกรรม การขยายตัวของสังคมเมือง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภค การอยู่อาศัยและการใช้ชีวิตประจำวัน โดยนิยมการสั่งอาหารออนไลน์เพื่อความสะดวกสบาย รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจการค้าขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ ล้วนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่ส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแม้จะทำให้มีผลดีในเชิงเศรษฐกิจ แต่ในทางสิ่งแวดล้อมกลับส่งผลให้มีขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ขยะมูลฝอยยังมีองค์ประกอบที่กำจัดยากขึ้น อาทิ หน้ากากอนามัยใช้แล้ว บรรจุภัณฑ์หรือพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single use plastic) เป็นต้น

ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษในปี 2565 ระบุว่า ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยมากถึง 25.70 ล้านตัน ซึ่งมีเพียงร้อยละ 34.24 หรือคิดเป็นขยะ 8.80 ล้านตันที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ ในขณะที่มีขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้องอยู่อีกมากกว่า 7.10 ล้านตัน สร้างมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมให้กับสังคมเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 1 ภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ.2565

ที่มา : จาก รายงานประจำปี 2563. โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2563. กรมควบคุมมลพิษ.

ดังนั้น การจัดการขยะมูลฝอยจึงยังคงเป็นปัญหาที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไข อย่างต่อเนื่อง โดยมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เห็นชอบกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย แต่ต่อมาเนื่องจากแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2564 กรมควบคุมมลพิษจึงดำเนินการจัดทำแผนแม่บท ฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 - 2570) ขึ้น โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ การควบคุมป้องกันการเกิดของเสียจากต่างประเทศ (Transboundary Movement of Wastes and Recyclables) โดยใช้หลักการบริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) หลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) หลักการ 5Rs (Reduce Reuse Recycle Refuse Renewable) การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) เป็นต้น

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจึงได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน ได้แก่ ต้นทาง กลางทางและปลายทาง โดยขับเคลื่อนกระบวนการผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

ตำบลคลองเจ็ดถือเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ยังคงประสบกับปัญหาด้านขยะมูลฝอย โดยที่ผ่านมาพบว่า มีการลักลอบทิ้งขยะบริเวณริมคลอง ข้างทาง ถนนสาธารณะ จึงทำให้เกิดปัญหามลพิษ (กลิ่นเหม็น) ขยะหมักหมม สะสมเชื้อโรค ความไม่สะอาดและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่จากการสรุปข้อมูลขยะมูลฝอยตำบลคลองเจ็ด ปี พ.ศ. 2565 พบว่า มีปริมาณเฉลี่ย 235.14 ตัน/เดือน มีค่าเฉลี่ย 1.03 กิโลกรัม/คน/วัน และปี พ.ศ. 2566 พบว่า มีปริมาณขยะเฉลี่ย 222.47 ตัน/เดือน ซึ่งลดลงจากปี 2565 เฉลี่ยเดือนละ 12.67 ตัน และลดลงเฉลี่ยคนละ .97 กิโลกรัม/วัน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด, 2567)

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับตำบลคลองหก พบว่า ข้อมูลขยะมูลฝอยภายในตำบล ปี พ.ศ. 2565 มีปริมาณขยะ เฉลี่ย 28.79 ตัน/เดือน มีค่าเฉลี่ย 1.53 กิโลกรัม/คน/วัน และปี พ.ศ. 2566 พบว่า มีปริมาณขยะเฉลี่ย 293.37 ตัน/เดือน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2565 เฉลี่ยเดือนละ 12.58 ตัน และเพิ่มขึ้นเฉลี่ยคนละ 1.06 กิโลกรัม/วัน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก, 2567)

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 (7) คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในตำบล การมีทัศนียภาพที่สวยงามน่ามอง สภาพแวดล้อมมีความสมดุลและยั่งยืน ตำบลคลองเจ็ดจึงกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอย

โดยการปรับเปลี่ยนแนวทาง วิธีการ การนำเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมและทันสมัยเข้ามาใช้ ในการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการพิจารณาถึงลักษณะของพื้นที่มาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา การบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันด้วย

ซึ่งกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ตำบลคลองเจ็ดได้ดำเนินการในช่วงหลายปี ที่ผ่านมาอย่างเป็นประจำและต่อเนื่องนั้นเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ (ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม), แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม), ยุทธศาสตร์กลุ่มภาคกลางตอนบน (บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้งและคงความสมดุล ของระบบนิเวศ), ยุทธศาสตร์จังหวัดปทุมธานี (พัฒนาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่เอื้อต่อการขยายตัว ทางเศรษฐกิจและสังคม), ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองท้องถิ่นในเขตจังหวัด (การบำรุงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม), ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ยุทธศาสตร์ที่ 3 มุ่งเน้นการบำรุงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม, นโยบายของผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองเจ็ด ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งส่งเสริมการดูแลสุขภาพความสะอาดและ สิ่งแวดล้อมของตำบลทั้งระบบ การปรับปรุงและพัฒนาบริหารจัดการ การจัดเก็บขยะมูลฝอยอย่าง มีระบบ

ตัวอย่างของกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่องค์การบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ดได้ดำเนินการ มีดังต่อไปนี้ การจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม มีการส่งเสริมให้ชุมชนนำขยะมูลฝอย กลับมาใช้ประโยชน์ เช่น การนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ การประดิษฐ์ของใช้ จากขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไป การนำขยะที่คัดแยกไปจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่มีมูลค่า เช่น กิจกรรมธนาคารขยะชุมชน กิจกรรมขยะแลกไข่หรือขยะแลกของ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้น กิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองเจ็ดจะบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น องค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองเจ็ดต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทาง การพัฒนาและร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างทั่วถึงด้วยความเต็มใจ เพื่อทำให้ชุมชนยอมรับแนวทางในการแก้ปัญหามากขึ้น การดำเนินการดังกล่าวถือได้ว่าเป็น การส่งเสริมให้ประชาชนภายในตำบลมีจิตสำนึกต่อปัญหา ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เนื่องจากจะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้บุคคลรู้สึกพึงพอใจในการดำเนินงาน เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความมุ่งมั่น ในการสร้างความสำเร็จ เกิดวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับ ชุมชน/หมู่บ้านเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมาย และสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ในที่สุด

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ในพื้นที่ตำบลคลองเจ็ดมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไป กำจัดยังสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี เนื่องจากมีผู้ประกอบการจากภายนอกหรือ ต่างประเทศเข้ามาลงทุนประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีแรงงานแฝง จากนอก

พื้นที่เข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ประกอบกับปัญหาขยะมูลฝอยยังคงเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้คนมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเรื่องที่ยังคงอยู่ในความสนใจของคนทั้งโลกตลอดมา อีกทั้งผู้วิจัยมีความถนัดและประสบการณ์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจากหน้าที่ที่ปฏิบัติ และคาดว่าจะงานวิจัยดังกล่าวอยู่ในขอบเขตที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของตน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ทั้งนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ให้เป็นชุมชนที่สะอาด น่าอยู่และยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

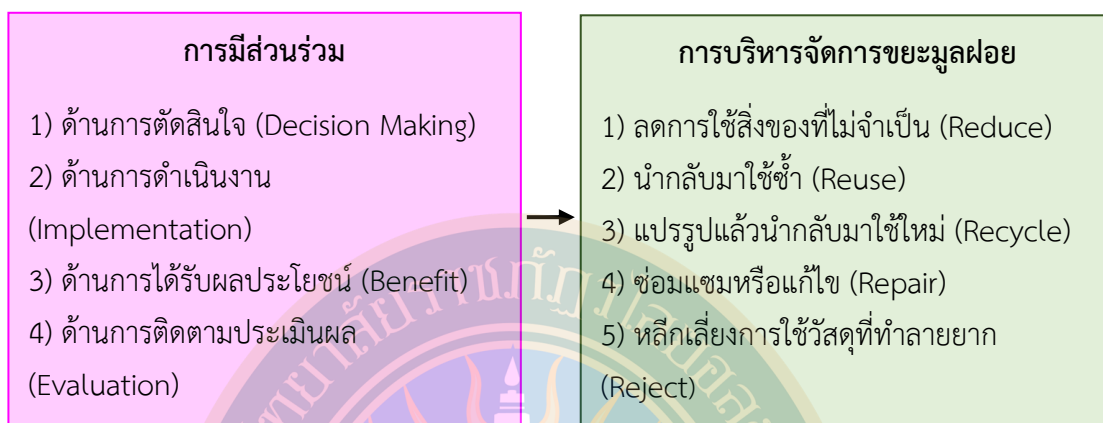
ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยสำหรับการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ดังนี้

1.3.1 กรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (ตามแนวคิด Cohen and Uphoff, 1981) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation)

1.3.2 กรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามแนวคิด (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2563) ประกอบด้วย 5 หลักการ คือ ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

1.4.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (5Rs) ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยสำหรับการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 9 หมู่บ้าน จำนวน 7,722 คน (ข้อมูลจากรายงานสถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง, 2567)

ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 9 หมู่บ้าน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชาชนด้วยวิธีการคำนวณของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 ปรากฏว่าได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเห็นของประชากร และกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม 2567 ถึงเดือน มกราคม 2568 รวมระยะเวลา 6 เดือน

1.6 ขอบจำกัดของการวิจัย

1.6.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตของการวิจัยข้างต้นเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เช่น ทรัพยากรทางการบริหารสำหรับการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบและระบบการบริหารกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา โดยนำมาจากคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในหัวข้อ การค้นคว้าอิสระ กรอบแนวคิดการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.7.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสและส่งเสริมให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation)

1.7.2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

1.7.3 ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือ สิ่งของที่ไม่ใช้ประโยชน์ หรือของเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือกิจกรรม ซึ่งโดยปกติจะเป็นของแข็งหรือกึ่งของแข็ง และจะถูกทิ้งหลังจากมีการใช้หรือเมื่อไม่ต้องการ

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1.8.1 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.8.2 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.8.3 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการ
ขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนของตำบลอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
- 2.3 ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 นิยามปฏิบัติการ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกลับกลุ่มด้วย (สมบัติ นามบุรี, 2562)

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาไม่ใช่เพียงดึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่นักพัฒนาคิดหรือจัดขึ้น เพราะแท้จริงแล้วในหมู่บ้านหรือในชุมชนต่าง ๆ มีกิจกรรมหรือวิธีดำเนินงานของตนอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำงานหรือพัฒนานั้น นับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาชนบท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ.2554 ได้ให้คำจำกัดความว่า ส่วนร่วม หมายถึง ส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เช่น มีส่วนร่วมในการบำเพ็ญกุศล มีส่วนร่วมในการทุจริต มีส่วนร่วมในการลงทุนบริษัท

Creighton (อ้างถึงใน อุดม ไพรเกษตร, 2559) ได้ให้ความหมายว่า “Public participation is the process by which public concerns, needs, and values are incorporated into

governmental and corporate decision making. It is two-way communication and interaction, with the overall goal of better decision that are supported by the public” กล่าวคือ การมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ความห่วงกังวล ความต้องการ และค่านิยมรวมอยู่ในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทางและการมีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีเป้าหมายรวมเพื่อที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

United Nations (อ้างถึงใน วชิรวัชร งามละม่อม, 2559) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนทุกคนจากทุกภาคส่วนของประเทศได้รับจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ และผลประโยชน์จากการ พัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจตั้งแต่การกำหนดนโยบาย วางแผนงาน และการดำเนินโครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุข และคุณภาพชีวิตต่อมวลมนุษยในสังคมโลก ทั้งยังมีประโยชน์ต่อบุคคลที่มีความต้องการ ในกรณีที่ประชาชนได้นำเสนอแนวคิดหลักของความต้อการนั้น ๆ เพื่อให้มีประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างมีเป้าหมายในการกระทำหรือการนำเสนอแนวคิดนั้น ๆ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อ้างถึงใน กิตติชัย แก้วดำ, 2560) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) คือ กระบวนการซึ่งผู้มีส่วนได้เสีย มีอิทธิพลและมีส่วนร่วมในการริเริ่ม การพัฒนา และการตัดสินใจที่มีผลต่อทรัพยากรทั้งหลายและมีผลต่อเขาทั้งหลาย

Jame (อ้างถึงใน ศาลลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม, 2562) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ความกังวล ความต้องการและคุณค่าของประชาชนได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

William and Erwin (อ้างถึงใน ชนดล ทรงเดชธรรานันท์, 2564) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่สามารถร่วมกันกำหนด นโยบายเพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่คนส่วนมากมีความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม (อ้างถึงใน ดาวันภา เกตุทอง, 2564) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของ

ชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนา ทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนด นโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยทุกระดับร่วม ติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชนและเครือข่าย ทุกระดับในพื้นที่ (สถาบันพระปกเกล้า, 2565)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง การเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชน มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องตลอดกระบวนการในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์จะด้วยสมัครใจหรือชักชวนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 รูปแบบหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) มีทั้งรูปแบบโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งสามารถที่จะมองได้ หลายลักษณะในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

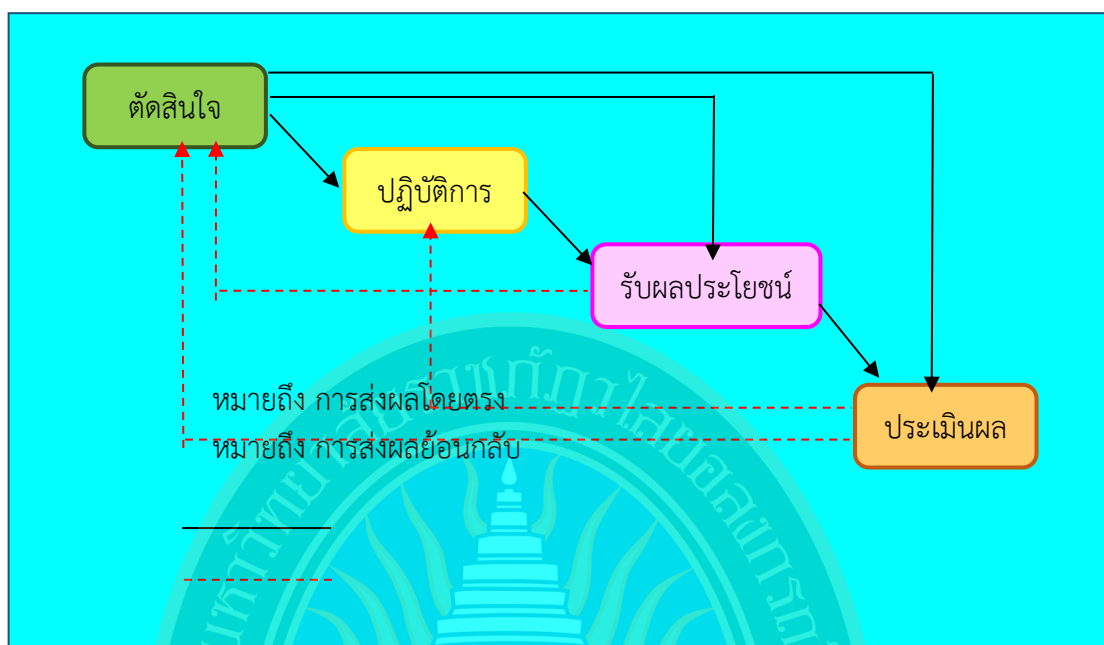
Cohen and Uphoff (อ้างถึงใน หัสนัย เจนจบ, 2563) ได้จำแนกรูปแบบหรือขั้นตอน ของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้อง ดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ วางแผนและ การตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบ ของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และ จะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน ประสานงานและ การขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจาก ความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจาย ผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและ ผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญ ที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ภาพที่ 3 วงจรการมีส่วนร่วม

ที่มา : จาก *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. โดย Cohen & Uphoff, 1981. Cornell University Press.

2.1.3 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สถาบันพระปกเกล้า (2565) ได้กล่าวถึง ประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1) คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุดได้

2) ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกันอันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้าและความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3) การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วย ให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4) การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็น เจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังสามารถเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5) การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่ายที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6) การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรมโดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7) การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา โครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำและทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

2.1.4 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ (2563) กล่าวว่า ปัญหาที่เป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย

1) การไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างไม่เพียงพอไม่ทั่วถึงหรือเท่าเทียมกันรวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ของปัญหา

2) การที่ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญบทบาทการมีส่วนร่วมของตนเอง

3) การไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือโดยอาจเป็นเพราะเงื่อนไขข้อจำกัดด้านเวลาที่ไม่ตรงกัน เป็นต้น

4) การที่ประชาชนปฏิเสธไม่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น ไม่มีเวลาต้องทำมาหากิน

5) โครงสร้างกฎหมาย กระบวนการและนโยบาย ยังไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอ

6) การขาดแคลนผู้มีทักษะในการใช้เครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

7) ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองและความพร้อมของประชาชน

สรุปได้ว่า งานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.2.1 ความหมายของขยะมูลฝอย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2554 ได้ให้คำจำกัดความว่า ขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย และได้บัญญัติความหมายของมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ กุมฝอยหรือคุมฝอย ดังนั้น คำว่า ขยะและมูลฝอย จึงมีความหมายเหมือนกัน สามารถ ใช้แทนกันได้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายว่า ขยะ หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid Waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและทัศนียภาพ

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559) ได้ให้ความหมายว่า ขยะ หมายถึง ของเสียที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งอาจจะมีปริมาณขึ้นปะปนมาด้วยจำนวนหนึ่ง ขยะที่เกิดขึ้นจากอาคาร ที่พักอาศัย สถานที่ทำการโรงงานอุตสาหกรรม หรือตลาดสดก็ตามจะมีปริมาณและลักษณะแตกต่างกันออกไป โดยปกติแล้ววัตถุต่าง ๆ ที่ถูกทิ้งมาในรูปของขยะนั้น จะมีทั้งอินทรีย์สารและอนินทรีย์สาร สารวัตถุต่าง ๆ เหล่านี้บางชนิดก็สามารถย่อยสลายได้ด้วยจุลินทรีย์ในเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะพวกเศษอาหาร เศษพืชผัก แต่บางชนิดก็ไม่อาจจะย่อยสลายได้เลย เช่น พลาสติก เศษแก้ว เป็นต้น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ภาชนะที่ใส่อาหาร ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอย ติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายว่า มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์หรือชากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559) ได้ให้ความหมายว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษ

ธงชัย ทองทวี (อ้างถึงใน ผศ.ดร.ทองอยู่, 2560) ได้ให้ความหมายว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ

เอกรินทร์ ตั้งนิธิบุญ และธิดิมา เกตุแก้ว (2562) ได้ให้ความหมายว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง ของเสียซึ่งเป็นเศษสิ่งของที่เกิดจากกิจกรรมในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยอาจมี แหล่งกำเนิดมาจากชุมชนภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม

ปิยธิดา สามสี (2562) ได้ให้ความหมายว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือทิ้งจากการใช้สอยในบ้านทุกห้องและบริเวณรอบ ๆ อาณาเขตรั้วบ้าน ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ กระจกพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร หลอดไฟ แบตเตอรี่ กระป๋อง ยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย เป็นต้น

ศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ได้ให้ความหมายว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่เหลือใช้ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ กระจกพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถังมูลสัตว์ หรือซาก

กรมควบคุมมลพิษ (2565) ได้ให้ความหมายว่า ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ กระจกพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

กล่าวโดยสรุป ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือ สิ่งของที่ไม่ใช้ประโยชน์ หรือของเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือกิจกรรม ซึ่งโดยปกติจะเป็นของแข็ง หรือกึ่งของแข็ง และจะถูกทิ้งหลังจากมีการใช้หรือเมื่อไม่ต้องการ

2.2.2 ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561)

1) ขยะมูลฝอยทั่วไป (General wastes) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ กระจกพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ซึ่งมูลฝอยเหล่านี้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้แต่ย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่าในการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่

2) ขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle wastes) คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบยูเอชที กระป๋องเครื่องดื่มเศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทนี้เมื่อคัดแยกออกมาจะไม่เกิดปัญหาปนเปื้อนกับขยะอินทรีย์ ไม่เกิดกลิ่นเหม็น ทำให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล โดยขายให้ร้านรับซื้อของเก่าและเข้าสู่อุตสาหกรรมรีไซเคิล เพื่อแปรรูปเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใช้ใหม่

3) ขยะมูลฝอยอินทรีย์หรือขยะมูลฝอยย่อยสลาย (Organic wastes) คือ ขยะมูลฝอยย่อยสลายที่สามารถย่อยสลายเองได้ตามธรรมชาติ และ/หรือสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากหรือเศษพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ ขยะมูลฝอยประเภทนี้สามารถรวบรวมนำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ถ้าหากนำไปทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น จะทำให้เกิดการเน่าเหม็น เกิดสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจ

4) ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน (Hazardous wastes) คือ ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นวัตถุที่ปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติเป็น

สารพิษ สารไวไฟ สารออกซิไดซ์ สารเปอร์ออกไซด์ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย สารที่เคาะระเบิดได้ สารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม สารหรือสิ่งอื่นใดที่อาจเกิด/หรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม ชยะมูลฝอยประเภทนี้ต้องแยกและทิ้งตามวันที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้เอามาทิ้งหรือทิ้งในภาชนะรองรับขยะอันตราย ณ จุดหรือสถานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเพื่อรวบรวมเก็บขนไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลหรือนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี

2.2.3 แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิดดังต่อไปนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2563)

1) ชุมชนซึ่งก่อให้เกิดขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Waste) เป็นขยะมูลฝอยที่มาจากอาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะที่หลากหลาย เช่น เศษอาหาร เศษวัสดุต่าง ๆ ทั้งที่อันตรายและไม่อันตราย

2) โรงงานอุตสาหกรรม จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม เช่น โรงงานชุบโลหะ โรงงานทำกระดาษ โรงฟอกหนัง ของเสียหรือขยะมูลฝอยที่ออกมา นอกจากขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยอันตราย หรือโลหะหนักต่าง ๆ กรด ด่าง เป็นต้น

3) เกษตรกรรม ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนอกจากขยะมูลฝอยที่มีส่วนประกอบเป็นพวกอินทรีย์วัตถุ ได้แก่ เศษไม้ เศษหญ้า แล้วยังมีขยะมูลฝอยอันตราย ได้แก่ ภาชนะบรรจุ ยาปราบศัตรูพืช ออร์โมน ปุ๋ย เป็นต้น

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย

เทศบาลเมืองทุ่งสง (2562) ได้ระบุถึงปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้

1) ลักษณะชุมชนหรือที่ตั้งของท้องถิ่น ชุมชนการค้า (ตลาด ศูนย์การค้า) จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย ส่วนบริเวณเกษตรกรรม จะมีปริมาณขยะมูลฝอยอีกรูปแบบหนึ่ง

2) ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นปริมาณขยะเก็บมากกว่าบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย เช่น บริเวณ แฟลต คอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ ซึ่งมีผู้อยู่อาศัยหลาย ครอบครัว ปริมาณขยะมีมาก

3) ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่ผลไม้มีมาก ปริมาณขยะมูลฝอยจำพวกเปลือก เม็ดของผลไม้จะมีมาก เพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชน ถ้าผลไม้ยังออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้ทิ้งมากในปีนั้น

4) สภาวะเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะดีย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย ชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจดีจะมีขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่อง กระป๋อง โฟม ถุงพลาสติก ส่วนพวกฐานะที่ไม่ดีมักเป็นเศษอาหาร เศษผัก

5) อุปนิสัยของประชาชนในชุมชน ประชาชนที่มีอุปนิสัยรักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยมั่งง่ายและไม่เป็นระเบียบ ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจาย ไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขนจึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนนสาธารณะ ถนน ที่สาธารณะ เป็นต้น ตัวแปร อีกตัวหนึ่งคือ พฤติกรรมการบริโภคและค่านิยมของคนแต่ละกลุ่ม มีผลต่อลักษณะของขยะมูลฝอย เช่น กลุ่มวัยรุ่นนิยมอาหารกระป๋อง น้ำขวด อาหารใส่โฟม พลาสติก กล่องกระดาษ

6) การจัดการบริการเก็บขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย ถ้าบริการเก็บขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอประชาชนก็ไม่กล้านำขยะมูลฝอยออกมา ความไม่สะดวกในการจัดเก็บขยะมูลฝอยเพราะรถขนขยะมูลฝอยไม่สามารถเข้าชุมชนได้ เนื่องจากถนนหรือตรอกซอยแคบมากต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเหลือจากการเก็บอีกมาก

7) ความเจริญของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เนื่องจากคนบริโภคอาหารสำเร็จรูปกันมากขึ้น ทั้งภาชนะฟุ่มเฟือย ขวด กระป๋อง กล่อง ถังพลาสติก ฯลฯ กันมาก

2.2.5 ผลกระทบของขยะมูลฝอย

อาณัติ ต๊ะปิ่นตา (อ้างถึงใน ปรภค ทรัพย์ผุด, 2560) กล่าวว่า

1) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากปัญหาขยะมูลฝอยได้ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมก็ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมตามมา ทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนด้วย

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องจะส่งผลกระทบที่ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ภาครัฐต้องเพิ่มงบประมาณในการบริหารจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ซึ่งได้แก่ การซื้อรถเก็บขยะ เพิ่มจ้างพนักงานเพิ่มเพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ และในกรณีขยะอุตสาหกรรมที่มีการบริหารจัดการไม่ดีเกิดการรั่วไหลหรือแอบทิ้งลงในแหล่งน้ำจะทำให้เกิดการเน่าเสียส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้ำที่เป็นทรัพยากรสำคัญทางธรรมชาติ เกิดการตายหรือไม่อาจจะอยู่อาศัยและเจริญเติบโตต่อไปได้ อาจทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจขั้นรุนแรงและทำให้เกิดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมแบบประเมินค่าความสูญเสียไม่ได้

3) ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคและแมลงพาหนะนำโรค ซึ่งเชื้อโรคต่าง ๆ เหล่านี้บางชนิดมีความทนทานและสามารถเจริญได้ต่อไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ดังนั้น ชุมชนที่ขาดการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดีและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลจะทำให้ประชาชนภายในชุมชนนั้นเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย

4) ผลกระทบด้านภูมิทัศน์ การมีขยะมูลฝอยจะทำให้ชุมชนนั้นเกิดความไม่สวยงาม ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แสดงถึงความไม่เจริญทางวัฒนธรรมของชุมชน ก่อให้เกิดเหตุรำคาญแก่ประชาชนที่พบเห็น มีกลิ่นเหม็นซึ่งเกิดจากการเน่าเปื่อยหรือการสลายตัวของขยะมูลฝอย

เกิดแหล่งที่อยู่ของพาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น แมลงสาบ หนู เป็นต้น เพราะฉะนั้นการเก็บรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอยที่ดีและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญ

2.2.6 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ โดยจะมีการปรับใช้ตามบริบทและความเหมาะสมของพื้นที่ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดหรือต้นทาง และเพื่อนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

กรมควบคุมมลพิษ (อ้างถึงใน ศราวุฒิ ทับผดุง, 2563) กล่าวว่า การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs เป็นหลักการจัดการขยะมูลฝอยที่เน้นการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดควบคู่ไปกับการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งช่วยลดปริมาณในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นให้ลดลง ซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่ระดับครัวเรือน โดยหลักการ 5Rs เป็นรูปแบบที่ถูกพัฒนาจากหลักการ 3Rs ที่ถูกใช้มานานหลายปีให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงเป็นหลักการสามารถนำไปใช้ทั้งในภาคชุมชนและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด หลักการ 5Rs ประกอบด้วย

- 1) การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้นโดยการลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น เช่น การลดใช้ถุงพลาสติกโดยใช้ถุงผ้าใส่ของแทน
- 2) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการใช้ซ้ำ เช่น นำขวดน้ำหวานมาบรรจุน้ำดื่ม นำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล
- 3) การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายซึ่งจะทิ้งเป็นขยะมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง
- 4) การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น การนำพลาสติก กระดาษ ขวดหรือโลหะต่าง ๆ นำมาหลอมใหม่ ตลอดจนการนำขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและผู้รับซื้อของเก่าที่มาให้บริการรับซื้อของเก่าในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 5) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยากหรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น กล่องโฟม

ภาพที่ 4 หลักการ 5Rs ลดปริมาณขยะ ลดโลกร้อน

ที่มา : จาก รายงานประจำปี 2563. โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2563. กรมควบคุมมลพิษ.

สรุปได้ว่า งานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี นี้ ใช้แนวคิดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ประกอบด้วย ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

2.3 ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

2.3.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

1) ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอำเภอลองหลวงนับได้ว่าเป็นอำเภอที่สำคัญอำเภอหนึ่งของจังหวัดปทุมธานี เพราะเป็นที่ตั้งขององค์กรสำคัญหลายแห่ง และเป็นอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดของจังหวัดปทุมธานี รวมถึงมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสองของจังหวัดรองจากอำเภอนองสี

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด มีหมู่บ้านที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบจำนวน 9 หมู่บ้าน และมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอลองหลวง ประมาณ 20 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดปทุมธานี ประมาณ 40 กิโลเมตร

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศ กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539

2) ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหรือชุมชน

ตำบลคลองเจ็ด เดิมมีชื่อเรียกว่า “ตำบลตะเคียน” ขึ้นอยู่กับอำเภอกลองหลวง สภาพพื้นที่เดิมเป็นที่ราบลุ่ม บางแห่งเป็นป่าทึบ ประกอบด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด มีสัตว์ป่าชุกชุม และอยู่ทางตอนใต้ทิศตะวันออกของอำเภอ การกระจายตัวของประชาชนจะอยู่เป็นแห่ง ๆ ประกอบอาชีพล่าสัตว์ ทำไร่เลื่อนลอย การเดินทางค่อนข้างลำบาก ประชาชนส่วนใหญ่จึงเดินทางด้วยการใช้ช้าง ม้า เป็นพาหนะ ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้น สภาพพื้นที่เดิมก็ได้แปรสภาพเป็นพื้นที่ราบทั้งหมด และบางแห่งกลายเป็นป่าละเมาะ ประชาชนเริ่มรู้จักการเพาะปลูกเป็นที่เป็นที่ทางมากยิ่งขึ้น มีการเลี้ยงสัตว์ต่อเนื่องไปจรดเขตพื้นที่ทุ่งหลวง (อำเภอธัญบุรีในปัจจุบัน) จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริว่า ควรจะทำประโยชน์แก่ประชาราษฎร์ในด้านการเกษตรให้มากที่สุด จึงโปรดเกล้าให้ บริษัทขุดคลองและคุนสายมริเริ่มการขุดคลองส่งน้ำชลประทานขึ้นมา โดยคลองแรกเรียกว่า คลองรังสิตประยูรศักดิ์และคลองซอยจากคลองรังสิตประยูรศักดิ์ไปทางทิศเหนือและทิศใต้ข้างละ 20 คลอง รวมเป็น 40 คลอง มีขนาดกว้างตั้งแต่ 3 - 5 วา ลึกตั้งแต่ 3 - 5 ศอก ทำให้ตำบล บึงตะเคียน (ตำบลคลองหกในปัจจุบัน) ซึ่งมีพื้นที่อยู่ระหว่างคลองซอยที่ 6 ฝั่งตะวันตกถึงคลองแอนด์ 5 ระยะทาง 1,200 เมตร และถึงคลอง 7 ฝั่งตะวันตก เริ่มมีน้ำมากเพียงพอต่อการเพาะปลูก ประชาชนก็เริ่มเข้ามาทำกินและอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น

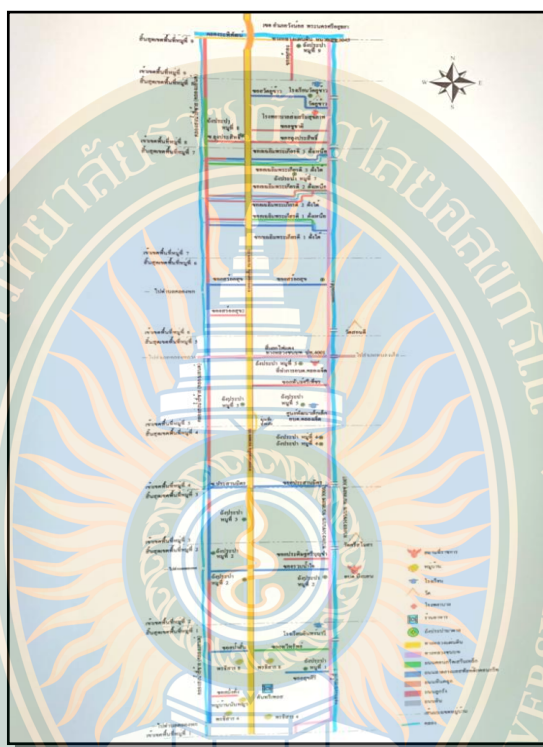
ต่อมาในปี พ.ศ.2486 ทางราชการเห็นว่าการขุดคลองส่งน้ำชลประทาน ทำให้อำเภอกลองหลวงสามารถแบ่งแยกพื้นที่ออกเป็นแต่ละตำบลได้อย่างชัดเจน เห็นควรให้มีการเปลี่ยนชื่อตำบลใหม่ จึงได้ประกาศเปลี่ยนชื่อเป็นตำบลคลองหกและต่อมาพื้นที่ตำบลคลองหกมีประชากรและบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น ทางราชการจึงได้ประกาศแบ่งแยกพื้นที่ส่วนหนึ่งของตำบลคลองหกตั้งแต่คลองแอนด์ 7 ซึ่งห่างจากคลองซอยที่ 6 ประมาณ 1,200 เมตร เป็น “ตำบลคลองเจ็ด” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา

3) ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด ปัจจุบันตั้งอยู่ เลขที่ 99 หมู่ที่ 5 บ้านพัฒนา ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลวังจุฬา อำเภอวังน้อย จังหวัดอยุธยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบึงขำอ้อและตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลคลองหก อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

- 4) ขนาดและพื้นที่
 ตำบลคลองเจ็ด มีพื้นที่ประมาณ 22.96 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 14,348 ไร่ (อ้างอิง
 โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง)
- 5) แผนที่ตำบลคลองเจ็ด

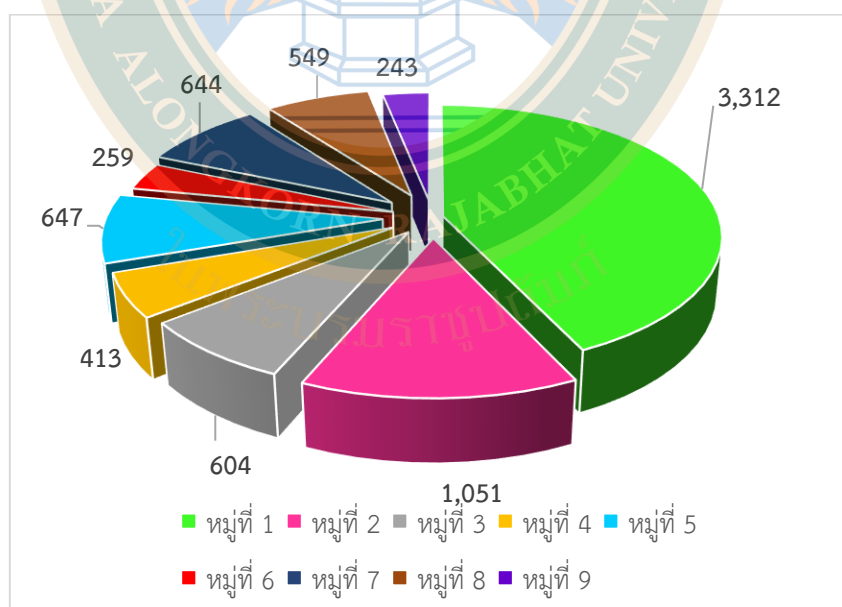
ภาพที่ 5 แผนที่ตำบลคลองเจ็ด
 ที่มา : กองช่าง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

2.3.2 ประชากร

ประชากรรวมทั้งหมด 7,722 คน แยกเป็นชาย 3,759 คน หญิง 3,963 คน และ
 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 336 คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลสำนักงานทะเบียนราษฎร์อำเภอคลองหลวง
 วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2567)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรแยกชายหญิง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

หมู่ที่	จำนวน			
	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
1	1,547	1,765	3,312	2,274
2	2	2	2	2
2	2	2	2	2
2	523	528	1,051	328
3	299	305	604	194
4	217	196	413	129
5	322	325	647	359
6	128	131	259	95
7	323	321	644	189
8	273	276	549	202
9	127	116	243	93
รวม	3,759	3,963	7,722	3

ภาพที่ 6 ข้อมูลจำนวนประชากรแยกรายหมู่บ้าน

2.3.3 สภาพทางสังคม

1) การศึกษา ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด มีการจัดการศึกษา 2 ระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย (ข้อมูลอ้างอิงจากกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ณ วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2567)

2) การสาธารณสุข ภายในเขตตำบลคลองเจ็ดมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ เลขที่ 45/4 หมู่ที่ 8 ถนนทางหลวงชนบท ปท.3008 ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เบอร์โทรศัพท์ 02 - 0010550 ประกอบด้วย พยาบาล จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 7 คน และรพพยาบาล จำนวน 1 คน

3) การคมนาคม ตำบลคลองเจ็ดอยู่ห่างจากอำเภอลองหลวงไปทางตะวันตก ประมาณ 20 กิโลเมตร การเดินทางในปัจจุบันสะดวกมากโดยทางรถยนต์ มีถนนลาดยางสายหลัก ใช้ในการคมนาคม/ขนส่ง และเป็นเส้นทางเชื่อมต่อจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร คือ ถนนสาย คลองหลวง - หนองเสือ ซึ่งมีรถประจำทางผ่าน และสายรอง คือ ถนนสายรังสิต - นครนายก และมีถนนสายเลี่ยงเมืองสายธัญบุรี - วังน้อย เป็นเส้นทางรถบรรทุกขนส่งสินค้าจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ เพื่อเดินทางเข้ากรุงเทพมหานครได้ ฯลฯ

4) ระบบเศรษฐกิจ

การเกษตร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลคลองเจ็ดเป็นที่ราบลุ่ม และมีคลองส่งน้ำทุกหมู่บ้าน จึงเหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังนั้น ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม (ทำนา, ทำไร่, ทำสวน) โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 30,000 ถึง 40,000 บาท/คน/ปี

อุตสาหกรรม การประกอบอุตสาหกรรมในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ประชาชนไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง แต่มีผู้ประกอบการจากภายนอก/ต่างประเทศ เข้ามาลงทุน

การจ้างแรงงานภายในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ดนั้นส่วนใหญ่จึงเป็นการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

2.3.4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน/ส่วนราชการ/องค์กรเอกชน

แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟม
- 2) จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน/ส่วนราชการ/องค์กรเอกชน ให้ถูกหลักวิชาการ
- 3) กำหนดเขตพื้นที่ห้ามเทกองขยะมูลฝอย

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีที่จัดรวบรวมขยะอันตรายในหมู่บ้าน/ชุมชน ละ 1 จุด โดยไม่ให้เกิดมลภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมและประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างนิสัยของคนในชุมชนในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่

แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง
- 2) ส่งเสริมให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
- 3) ส่งเสริมการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ
- 4) ส่วนราชการ/องค์กรกำหนดมาตรการให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสีย

อันตราย

แนวทางการพัฒนา

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยหรือประกาศท้องถิ่นในการลด คัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย
- 2) อำเภอลำปางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศเขตพื้นที่ห้ามเทกอง รวมถึงห้ามมิให้มีศูนย์ขนถ่ายขยะมูลฝอยในเขตชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างวินัยของคนมุ่งสู่การบริหารจัดการขยะที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

- 1) บังคับใช้กฎหมาย
- 2) สร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
- 3) ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้การลดคัดแยกขยะที่ต้นทาง
- 4) จัดกิจกรรมสร้างนิสัยการจัดการขยะมูลฝอยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัดในตำบลคลองเจ็ด
- 5) ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) ตรวจสอบ ดำเนินคดีกับผู้ลักลอบทิ้งขยะ
- 7) สนับสนุนการใช้สื่อมวลชนช่วยปลุกกระแสสังคม เพื่อสร้างวินัยคนในชาติให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

8) ส่งเสริม/สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารขยะเพื่อบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตำบลคลองเจ็ดถือได้ว่าเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ยังคงประสบกับปัญหาด้านขยะมูลฝอย โดยที่ผ่านมามีการลักลอบทิ้งขยะบริเวณริมคลอง ข้างทาง ถนนสาธารณะ จึงทำให้เกิดปัญหามลพิษ (กลิ่นเหม็น) ขยะหมักหมม สะสมเชื้อโรค ความไม่สะอาดและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นผู้บริหารท้องถิ่น จึงเร่งแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในตำบลคลองเจ็ด ให้น้อยลง ประชาชน

มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และสร้างทัศนียภาพให้เป็นตำบลที่สวยงามต่อไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 21 ปีขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

กัญญณณัฐ วชิรหัตถพงศ์ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยเฉพาะเจาะจง ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นประธานชุมชนหรือตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือโดยเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 230 ตัวอย่าง ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงบางชุมชนที่มีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง คิดเป็นค่าเฉลี่ย (3.41) ในด้านความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับ

การจัดการขยะของประชาชน พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง มีความรู้ความเข้าใจ ในการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย (4.12) แต่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับปานกลาง ประชาชนบางส่วนยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะมีการใช้ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์บางประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีปริมาณขยะที่ออกสู่ชุมชนเป็นจำนวนมากในด้านพฤติกรรมกรากำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนมีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือนในระดับน้อย โดยบางส่วนจะยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่รวมถุงดำไว้ไปทิ้งลงถังมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

ทงศศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัย และ 3) ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในเขตตำบลหนองกุ้งสวรรค์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 373 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .931 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประชาชน ที่มีเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน (3) ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ไม่แตกต่างกัน (4) ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองกุ้งสวรรค์ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน (5) ข้อเสนอแนะของ

ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ และควรประชาสัมพันธ์ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะ

พระมหานิพนธ์ ปรีปญโญ (เชียงกา) (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบล ทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 13,136 คน ซึ่งหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Informants) ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด ปลัด อบต. ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจำนวน 12 รูป/คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ในส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีจัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบล ทุ่งลูกนกอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากผลการวิจัยครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะโดยภาพรวมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาคำปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชนด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชนเป็นประจำ เพราะข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากประชาชน จะสะท้อนให้เห็นความต้องการและการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จึงทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงทำให้การตอบสนองของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวิจัย จึงทำให้ทราบว่าคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางหน่วยงานจัดและมีผู้นำชุมชนหรือคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านต่างให้ความร่วมมือให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุก

ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ให้คนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยที่มีหน่วยงานหรือผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีตามมา หรือจะทำ เป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการกำจัดขยะภายในชุมชนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไปที่สนใจอยากได้ความรู้เอากลับไปต่อยอดไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง และเพื่อเป็น แบบอย่างในการเริ่มพัฒนาการใช้ระบบการจัดการแบบ ๓ R Reduce, Reuse, Recycle สามารถ ตอบโจทย์ในการจัดการขยะเพราะสามารถลดปริมาณแล้วยังสร้างรายได้ สร้างประโยชน์เป็นการ พัฒนาที่ไม่ที่สิ้นสุดต่อไป

สุภาวดี อินทร์โสภณ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะในระดับชุมชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและแรงจูงใจในด้านผลประโยชน์ เช่น การแลกขยะรีไซเคิลเป็นเงิน หรือการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

ระพีพัฒน์ วงษ์ภักดี (2563) ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านส่วสดี ตำบลกลันตา อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาขยะในอดีตและ ปัจจุบันของชุมชนบ้านส่วสดี (2) ศึกษาการบริหารจัดการขยะของชุมชนบ้านส่วสดีเป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายจำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ สรุปผลการวิจัย โดยการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive research) ผลการวิจัยพบว่า ชุมชน บ้านส่วสดีในอดีตนั้นก็ประสบปัญหาขยะมูลฝอยและสามารถพบเห็นขยะได้ทั่วไปในทุกที่มีการเผา ขยะตามบริเวณหน้าบ้าน หลังสวนหรือตามไร่นา ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศและในปัจจุบันนี้ ชุมชนบ้านส่วสดีประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามโครงการ “ชุมชน ปลอดขยะ Zero Waste” โดยใช้การบริหารจัดการขยะตามหลักการการจัดการ 4M's ซึ่งหลังจากชุมชนบ้าน ส่วสดีได้ดำเนินการตามหลักการบริหารการดังกล่าวแล้ว ทางชุมชนได้มีแนวทางการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย โดยการแบ่งขยะออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) ขยะอินทรีย์ (2) ขยะรีไซเคิล (3) ขยะทั่วไป (4) ขยะอันตรายโดยปฏิบัติตามแนวทางในการบริหารการจัดการขยะ ตามหลัก 3Rs เพื่อเป็นการลด ปริมาณขยะ คือ การจัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปนำมาใช้ใหม่ ได้แก่ (1) Reduce (คิดก่อนใช้) (2) Reuse (การใช้ซ้ำ) และ (3) Recycle

ทรงศักดิ์ วลัยใจ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม เทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหา ขยะและสาเหตุการเกิดขยะของชุมชน (2) ศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประชากรวิจัย คือ ชุมชนนาร่องในเขตเทศบาลเวียงพร้าว 2 ชุมชน คือ บ้านป่าจี้ หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งหลวง และบ้านขามสุมเวียง หมู่ที่ 2 ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สุ่ม

ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีชุมชนและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของขยะที่มากที่สุด ในครัวเรือน คือ ถุงพลาสติก/ถุงร้อน จำนวน 528 ชิ้นต่อวัน รองลงมาเป็นขยะพลาสติก จำนวน 358 ชิ้นต่อวัน และมีปริมาณขยะสด/ขยะเปียก จำนวน 272 กิโลกรัมต่อวัน ประชาชนส่วนใหญ่มีการคัด แยกขยะภายในครัวเรือน (ร้อยละ 97.70) และพฤติกรรมในการทำขยะภายในครัวเรือนจะทำขยะ โดยมัดใส่ถุงดำทิ้งลงถังขยะ (ร้อยละ 36.33) รองลงมา คือ การคัดแยกขยะพลาสติกออกและนำไป จำหน่าย นำขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมักและนำขยะไปฝังกลบ (ร้อยละ 31.70, 24.13, และ 3.21 ตามลำดับ) กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ 7 กลยุทธ์ ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภท โดยใช้หลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและ หน่วยงานท้องถิ่นคัดเลือก “กลุ่มปฏิบัติการประจำตำบล” จากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ บริหารจัดการปัญหาขยะร่วมกันในระดับตำบล จัดทำแผนการจัดการปัญหาขยะในชุมชน โดยบ้านป่า จ้างตั้งเป้าหมายบริหารจัดการขยะภายในหมู่บ้านให้เป็น “หมู่บ้านถนนสีขาว” บ้านขามสุมเวียง ตั้งเป้าหมายหมู่บ้านให้เป็น “หมู่บ้านปลอดถังขยะ” ตลอดจนกระตุ้นพฤติกรรมและสร้างแรงบันดาลใจของชุมชน โดยส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบในชุมชนจัดการขยะ โดยการประกาศเกียรติคุณจากอำเภอ พรวนในการส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบการคัดแยกขยะและหมู่บ้านการจัดการขยะดีเด่นระดับ

วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (2) ศึกษาการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (3) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และ (4) เสนอแนวทางแก้ไขของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนที่มี อายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตบริเวณรอบที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 2,018 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การลด การนำกลับมาใช้ใหม่การคัดแยกและ การรวบรวมและจัดเก็บ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด (2) ในภาพรวมของระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีค่ามากที่สุด (3) ปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (4) ข้อเสนอแนะ คือ อบจ.นนทบุรี ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอย องค์ประกอบของขยะ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ร้านรับซื้อขยะรีไซเคิล เพื่อให้ทราบลักษณะของขยะมูลฝอยและหาแนวทางการจัดการขยะและศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

ชัยณรงค์ ทองชาติ (2565) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลนางพญา มี 3 ขั้นตอน 4 เงื่อนไข คือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ภายใต้เงื่อนไขด้านทุนทางสังคม เงื่อนไขด้านผู้นำ เงื่อนไขด้านวิธีการจัดการขยะมูลฝอยและเงื่อนไขด้านการมีส่วนร่วม

นฤนาท ยืนยง และพิชานาถ เงินดีเจริญ (2565) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยของตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อ.โนนแดง จ.นครราชสีมา โดยใช้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเชิงประมาณ โดยใช้ตารางสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 350 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักเชิงคุณภาพ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย ($M = 2.36, SD = .86$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ($M = 2.72, SD = .89$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 3.09, SD = .84$) และด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($M = 2.51, SD = .83$) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า รับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก การศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ควรสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนและการจัดหาสถานที่กำจัดขยะที่มีความเหมาะสมห่างไกลจากชุมชนและถูกหลักสุขาภิบาล

สุภาณี ศรีมงคล และพระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์. (2565) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย และ (2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย จำนวน 320 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนเพื่อหาแนวทางพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) แนวทางทางการจัดการขยะชุมชนควรส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะให้มีความเหมาะสมกับข้อจำกัดทางด้านพื้นที่การส่งเสริมการจัดการขยะภายในชุมชน การสร้างคู่มือในการคัดแยกขยะรวมทั้งการประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะในช่องทางต่าง ๆ มีการสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะและการจัดระเบียบให้เกิดความสะดวก ต่อการรวบรวมและการคัดแยกขยะ

ชนันฐพัทธ์ เรณู และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดการขยะมูลฝอยจำนวน 257 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 20 สิงหาคม - 31 ตุลาคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.5 ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ($p < .05$) นอกจากนั้นยังพบว่า ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยและทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหมูสีในการจัดการขยะมูลฝอย ส่งเสริมความรู้และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเพิ่มขึ้น และสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่อไป

ดาวณา หอมเห่า (2567) ศึกษาเรื่อง ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการเชิญชวนและผลักดันให้ประชาชนเข้ามาร่วมปรึกษาแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการเชิญชวนและผลักดันให้ประชาชนเข้ามาร่วมเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินผลในการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลอากาศ และร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐด้านการจัดการขยะมูลฝอย

สุเทพ รักษาพล (2568) ศึกษาเรื่อง รูปแบบปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ โครงสร้างและนโยบายปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางสังคม ดังนั้น ควรพัฒนาโครงสร้างและนโยบาย ส่งเสริมความรู้และทัศนคติของประชาชน และสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทำให้ทราบถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation) และแนวคิดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ผู้วิจัยเห็นสมควรนำมาใช้ คือ หลักการ 5Rs ประกอบด้วย ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) โดยผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นและเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2.5 นิยามปฏิบัติการ

2.5.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน (Implementation) การมีส่วนร่วมด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation)

2.5.2 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอปัญหาและความต้องการที่จำเป็น เพื่อตัดสินใจคัดเลือกโครงการและกิจกรรมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.5.3 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน (Implementation) หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยร่วมปฏิบัติโครงการและกิจกรรม ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การบริจาคทรัพย์สินเงินทองและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และร่วมในการบริหาร

2.5.4 การมีส่วนร่วมด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของประชาชนที่เกิดจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยได้รับความรู้เรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการและกิจกรรม ชุมชนมีผลผลิต

และรายได้เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคมของชุมชนที่อยู่ได้รับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.5.5 การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การติดตามและการประเมินผลงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ได้ดำเนินการทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกชุมชน โดยติดตามผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งหมด

2.5.6 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

2.5.7 ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) หมายถึง ลดปริมาณบรรจุภัณฑ์หีบห่อที่ไม่จำเป็น

2.5.8 นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง เลือกใช้สินค้าที่สามารถนำกลับมาใช้ได้

2.5.9 แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หมายถึง การนำสิ่งของมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภทเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่

2.5.10 ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หมายถึง นำสิ่งของที่ยังพอแก้ไขได้มาซ่อมแซมให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้

2.5.11 หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) หมายถึง หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายหรือทำลายได้ยาก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยสำหรับการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและข้อมูลเชิงอนุมาน ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 9 หมู่บ้าน จำนวน 7,722 คน (ข้อมูลจากรายงานสถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง, 2567)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 9 หมู่บ้าน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชาชนด้วยวิธีการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 ปรากฏว่าได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน โดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{[1 + Ne^2]}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด ขนาดของประชากรซึ่งเท่ากับ 7,722 คน

e คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling error) ในที่นี้

จะกำหนด เท่ากับ $\pm .05$ ภายใต้ความเชื่อมั่น 95 %

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{7,722}{[1 + 7,722 (.05)^2]} = 38.30$$

เมื่อผลการคำนวณออกมาได้ 38.30 จึงขอปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เป็นจำนวน 381 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เป็นการสุ่มโดยจะแบ่งประชากรออกเป็นชุมชน/หมู่บ้าน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบที่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Probability Sampling) และเป็นการสุ่มตัวอย่างที่เปิดโอกาสให้ประชากรทุกคนมีสิทธิได้รับเลือกขึ้นเป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ศึกษาทั้งหมด โดยมีวิธีการ ดังนี้

1) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้น (stratified random sampling) โดยมีวิธีคำนวณตามสูตร ดังนี้

$$\text{กลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละหมู่บ้าน} = \frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน} \times \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

2) การสุ่มแบบสัดส่วนตามโควตา (Quota) ซึ่งเมื่อแทนค่าตามสูตรจะได้กลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนการแบ่งชั้นภูมิของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	หมู่บ้านพรธิสารพัฒนา	3,312	163
2	หมู่บ้านรวมน้ำใจ	1,051	52
3	หมู่บ้านปทุมพัฒนา	604	30
4	หมู่บ้านประสานมิตร	413	20
5	หมู่บ้านพัฒนา	647	32
6	หมู่บ้านเกษตรพัฒนา	259	13
7	หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ	644	32
8	หมู่บ้านอุข้าวพัฒนา	549	27
9	หมู่บ้านก้าวหน้า	243	12
รวม		7,722	381

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกรมี่ ส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (บทที่ 1 ข้อ 1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย) ประกอบด้วยกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ (เหตุ) และกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรตาม (ผล) ดังนี้

3.2.1 กรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (ตามแนวคิด Cohen and Uphoff, 1981) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation)

3.2.2 กรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการขยะมูลฝอย (ตามแนวคิดกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2563) ประกอบด้วย 5 หลักการ คือ ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้สำหรับเก็บข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามแบบปลายปิด จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาการอยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation) มีคำถามจำนวน 14 ข้อ ให้เลือกตอบตรงตามการปฏิบัติมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) และหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) มีคำถามจำนวน 18 ข้อ ให้เลือกตอบตรงตามการปฏิบัติมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ลักษณะคำถาม แบบปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะของชุมชน และข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน

3.3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งวิธีการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

หลักเกณฑ์การสร้างข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- คำนึงถึงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตของการวิจัย ในที่นี้ คือ

ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

- ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับการตั้งคำถาม

หรือสร้างแบบสอบถาม

- ขอรับคำปรึกษา คำแนะนำ และความร่วมมือจากผู้มีความรู้ความสามารถหรือ

ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา รวมถึงอาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

ลักษณะแบบสอบถาม

- ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบโดยสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็น มาตรฐานประเมินค่าหรือมาตราส่วนประเมินค่าตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยกำหนดให้มี น้ำหนักเปรียบเทียบกัน และเป็นการแบ่งมาตราส่วนประมาณค่าของการตีความหมายออกเป็น 5 ระดับ (5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบ แบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

- สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ระดับแต่ละข้อ ผู้วิจัยใช้การคำนวณช่วงการวัดตาม

แนวคิดของ Best & Kahn (2006) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วย ค่าคะแนนต่ำสุด แล้วนำมารหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับการวัดที่ต้องการแบ่ง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ระดับของช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

โดยผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ช่วงคะแนน 3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ช่วงคะแนน 2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ช่วงคะแนน 1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ช่วงคะแนน 1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

- ในส่วนของเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ผู้วิจัย

กำหนดเกณฑ์ในการกำหนดระดับการวัดความสัมพันธ์ตามแนวทางของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, หน้า 144) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
.80 - 1.00	สูง
.60 - .79	ค่อนข้างสูง
.40 - .59	ปานกลาง
.20 - .39	ค่อนข้างต่ำ
.00 - .19	ต่ำ

3) การทดสอบแบบสอบถาม

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยสร้างหรือออกแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามหรือตัวชี้วัด (indicator) ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัยขอบเขตของการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยของการศึกษานี้ ซึ่งมีขั้นตอนทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง การยกร่างแบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตของการวิจัยของการศึกษาในครั้งนี้

ขั้นตอนที่สอง การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เทอร์เนอร์และคาร์ลสัน (Ronna and Carlson, 2003) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

(1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอลักษณ์ โอทยานนท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนุชา สลิวงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาริน สาลี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามอันเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) โดยคำนวณตามสูตร ดังนี้

$$\text{สูตรการคำนวณ : IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม
 $\sum R$ = ผลรวมของคะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ
 N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยที่	+1	หมายความว่า	แน่ใจว่าสอดคล้อง
	0	หมายความว่า	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	-1	หมายความว่า	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

จากนั้น ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 38 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ในช่วง .50 - 1.00 รวม 38 ข้อ รายละเอียดตามภาคผนวก ข.

ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในส่วนของความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความน่าเชื่อถือจากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งหากได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตั้งแต่ .70 ขึ้นไปจะถือว่าแบบสอบถามนั้นมีความน่าเชื่อถือและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

ทั้งนี้ แบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .85 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

ขั้นตอนที่สี่ การนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและเก็บรวบรวมกลับมาประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใดของการดำเนินการข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขจนผ่านทุกขั้นตอน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเอกสาร (Document Data Collection) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา หนังสือ รายงานผลการวิจัย สถิติ ตัวเลข และเอกสารต่าง ๆ รวมตลอดถึงข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถาม การอภิปรายผล ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางแก้ไข

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม (Field Data Collection) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 381 ชุด จากนั้นได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้จำนวน 381 ชุด คิดเป็นร้อยละ 10.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 381 คน

3.4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ (Observation Data Collection) ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตกลุ่มตัวอย่างจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ดังนี้

1) สังเกตภาพรวมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามหลักการ 5Rs

2) สังเกตสภาพแวดล้อมของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ทั้งนี้ ข้อมูลในส่วนนี้เป็นเพียงข้อมูลเสริมเพื่อใช้เสริมหรือคัดค้านข้อมูลหลักที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.5.1 วิธีการประมวลผลข้อมูล ประกอบด้วย

1) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม

2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด

3) จัดคำตอบเป็นกลุ่มและเป็นหมวด บันทึกข้อมูลลงในตารางในเครื่องคอมพิวเตอร์ และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS)

3.5.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2) การทดสอบด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Correlation Coefficient เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามจำนวน 1 ตัว กับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
- 2) M แทน ค่าเฉลี่ย
- 3) SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4) r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
- 5) Sig. แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาการอาศัยในชุมชน/หมู่บ้าน แสดงตามตารางที่ 3 - 8

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (381 คน)	ร้อยละ (10.00)
เพศ		
ชาย	180	47.2
หญิง	201	52.8
รวม	381	10.00

จากตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 เพศชาย จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (381 คน)	ร้อยละ (10.00)
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	82	21.5
21 - 40 ปี	124	32.5
41 - 60 ปี	118	31.0
61 ปีขึ้นไป	57	15.0
รวม	381	10.00

จากตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21 - 40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41 - 60 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และช่วงอายุที่มีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (381 คน)	ร้อยละ (10.00)
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	43	11.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	52	13.6
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	56	14.7
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	69	18.1
ปริญญาตรี	147	38.6
สูงกว่าปริญญาตรี	14	3.7
รวม	381	10.00

จากตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมา คือ ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ระดับประถมศึกษา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (381 คน)	ร้อยละ (10.00)
อาชีพ		
เกษตรกร	107	28.1
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	56	14.7
รับจ้างทั่วไป	124	32.5
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	73	19.2
อื่น ๆ	21	5.5
รวม	381	10.00

จากตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และอาชีพที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ อาชีพอื่น ๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (381 คน)	ร้อยละ (10.00)
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	46	12.1
10,001 - 30,000 บาท	249	65.4
30,001 - 50,000 บาท	82	21.5
50,001 บาทขึ้นไป	4	1.0
รวม	381	10.00

จากตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 รองลงมา คือ 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 และ 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาการอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (381 คน)	ร้อยละ (10.00)
ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน/หมู่บ้าน		
น้อยกว่า 1 ปี	60	15.7
1 - 4 ปี	97	25.5
5 - 9 ปี	109	28.6
10 ปีขึ้นไป	115	3.2
รวม	381	10.00

จากตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาการอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่อาศัยอยู่เกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 รองลงมา คือ ระยะเวลาอาศัยอยู่ 5 - 9 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ระยะเวลาอาศัยอยู่ 1 - 4 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และระยะเวลาอาศัยอยู่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7

4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการดำเนินงาน (Implementation) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (Benefit) และด้านการติดตามประเมินผล (Evaluation)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงตามตารางที่ 9 - 13

ตารางที่ 9 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.21	1.25	ปานกลาง	2
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.25	1.26	ปานกลาง	1
การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.14	1.26	ปานกลาง	3
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	2.88	1.36	ปานกลาง	4
รวม	3.12	1.28	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.12$, $SD = 1.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($M = 3.25$, $SD = 1.26$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($M = 3.21$, $SD = 1.25$) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($M = 3.14$, $SD = 1.26$) และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ($M = 2.88$, $SD = 1.36$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. การได้เข้าร่วมประชุม รับรู้ข้อมูลข่าวสารของปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน	3.16	1.24	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน/หมู่บ้านในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.99	1.26	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน/หมู่บ้านในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	3.41	1.25	มาก
4. มีส่วนร่วมในวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน	3.18	1.25	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	3.30	1.26	ปานกลาง
รวม	3.21	1.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.21$, $SD = 1.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน/หมู่บ้านในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($M = 3.41$, $SD = 1.25$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($M = 3.30$, $SD = 1.26$) มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน ($M = 3.18$, $SD = 1.25$) ได้เข้าร่วมประชุมรับรู้ข้อมูลข่าวสารของปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน ($M = 3.16$, $SD = 1.24$) และมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน/หมู่บ้านในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($M = 2.99$, $SD = 1.26$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน			
6. มีการคัดแยกประเภทและชนิดของขยะมูลฝอยเป็นอันดับแรกก่อนจะทิ้งขยะลงในถัง	3.57	1.25	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.93	1.27	ปานกลาง
รวม	3.25	1.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.25$, $SD = 1.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการคัดแยกประเภทและชนิดของขยะมูลฝอยเป็นอันดับแรกก่อนจะทิ้งขยะลงในถัง ($M = 3.57$, $SD = 1.25$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($M = 2.93$, $SD = 1.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ระดับการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์			
8. ท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง	2.76	1.34	ปานกลาง
9. ท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่าเพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน	2.73	1.35	ปานกลาง
10. ท่านรู้สึกมีความสุขที่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสะอาด	3.96	1.03	มาก
11. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสามารถนำมาปรับใช้ในครัวเรือนได้	3.12	1.33	ปานกลาง
รวม	3.14	1.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 ระดับการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.14$, $SD = 1.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านรู้สึกมีความสุขที่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสะอาด ($M = 3.96$, $SD = 1.03$) รองลงมาคือ ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสามารถนำมาปรับใช้ในครัวเรือนได้ ($M = 3.12$, $SD = 1.33$) ท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง ($M = 2.76$, $SD = 1.34$) และท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่าเพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน ($M = 2.73$, $SD = 1.35$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล			
12. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	2.70	1.34	ปานกลาง
13. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ/กิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	2.72	1.36	ปานกลาง
14. การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	3.21	1.37	ปานกลาง
รวม	2.88	1.36	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.88$, $SD = 1.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ($M = 3.21$, $SD = 1.37$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ/กิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ($M = 2.72$, $SD = 1.36$) และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ($M = 2.70$, $SD = 1.34$) ตามลำดับ

4.4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R ประกอบด้วย ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) แปรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) และหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงตามตารางที่ 14 - 19

ตารางที่ 14 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ	ลำดับ
ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce)	2.81	1.33	ปานกลาง	4
นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	3.16	1.33	ปานกลาง	2
แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	2.87	1.25	ปานกลาง	3
ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair)	3.54	1.22	มาก	1
หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)	2.98	1.36	ปานกลาง	5
รวม	3.07	1.30	ปานกลาง	

จากตารางที่ 14 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.07$, $SD = 1.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ซ่อมแซมหรือแก้ไข ($M = 3.54$, $SD = 1.22$) รองลงมาคือนำกลับมาใช้ซ้ำ ($M = 3.16$, $SD = 1.33$) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก ($M = 2.98$, $SD = 1.36$) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ($M = 2.87$, $SD = 1.25$) และลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น ($M = 2.81$, $SD = 1.33$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R	ระดับการบริหารจัดการ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
Reduce (ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น)			
1. ท่านเลือกใช้สินค้าชนิดเดิม เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น เพื่อลดปริมาณบรรจุภัณฑ์	2.61	1.32	ปานกลาง
2. ท่านเลือกใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก	2.68	1.35	ปานกลาง
3. ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติกเมื่อซื้อของน้อยชิ้น	2.57	1.31	น้อย
4. ท่านปิดไฟหรือถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน	3.38	1.33	ปานกลาง
รวม	2.81	1.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.81$, $SD = 1.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านปิดไฟหรือถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน ($M = 3.38$, $SD = 1.33$) รองลงมาคือ ท่านเลือกใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก ($M = 2.68$, $SD = 1.35$) ท่านเลือกใช้สินค้าชนิดเดิม เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น เพื่อลดปริมาณบรรจุภัณฑ์ ($M = 2.61$, $SD = 1.32$) และท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติกเมื่อซื้อของน้อยชิ้น ($M = 2.57$, $SD = 1.31$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R	ระดับการบริหารจัดการ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)			
5. ทานนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้วมาทำเป็นถุงใส่ขยะ	3.25	1.36	ปานกลาง
6. ทานนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่มเพื่อบริโภคในครัวเรือน	3.10	1.41	ปานกลาง
7. ทานนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำทั้ง 2 หน้า	2.68	1.36	ปานกลาง
8. ทานนำเสื้อผ้าเก่าหรือเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาใช้ในการเช็ดถูทำความสะอาด	3.62	1.18	มาก
รวม	3.16	1.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.16$, $SD = 1.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทานนำเสื้อผ้าเก่าหรือเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาใช้ในการเช็ดถูทำความสะอาด ($M = 3.62$, $SD = 1.18$) รองลงมาคือ ทานนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้วมาทำเป็นถุงใส่ขยะ ($M = 3.25$, $SD = 1.36$) ทานนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่มเพื่อบริโภคในครัวเรือน ($M = 3.10$, $SD = 1.41$) และทานนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำทั้ง 2 หน้า ($M = 2.68$, $SD = 1.36$) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ด้านแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R	ระดับการบริหารจัดการ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)			
9. ท่านคัดแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ ไว้ขาย	3.83	1.17	มาก
10. ท่านเลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิลได้ หรือที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล	2.44	1.26	น้อย
11. ท่านมักเปลี่ยนขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น นำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักหรือเป็นอาหารสัตว์ นำยางรถยนต์มาแปรรูปเป็นกระถางต้นไม้ เป็นต้น	2.35	1.31	น้อย
รวม	2.87	1.25	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ด้านแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.87$, $SD = 1.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านคัดแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ ไว้ขาย ($M = 3.83$, $SD = 1.17$) รองลงมาคือ ท่านเลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิลได้หรือที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล ($M = 2.44$, $SD = 1.26$) และท่านมักเปลี่ยนขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น นำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักหรือเป็นอาหารสัตว์ นำยางรถยนต์มาแปรรูปเป็นกระถางต้นไม้ เป็นต้น ($M = 2.35$, $SD = 1.31$) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R	ระดับการบริหารจัดการ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair)			
12. ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านแทนการซื้อใหม่	3.68	1.17	มาก
13. ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	3.78	1.10	มาก
14. ท่านมักเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ แข็งแรง ทนทาน ถูกวิธี และมีการรับประกัน เพื่อลดปัญหาการซ่อมแซมที่อาจเกิดขึ้น	3.17	1.40	ปานกลาง
รวม	3.54	1.22	มาก

จากตารางที่ 18 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.54$, $SD = 1.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ($M = 3.78$, $SD = 1.10$) รองลงมาคือ ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านแทนการซื้อใหม่ ($M = 3.68$, $SD = 1.17$) และท่านมักเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ แข็งแรง ทนทาน ถูกวิธีและมีการรับประกัน เพื่อลดปัญหาการซ่อมแซมที่อาจเกิดขึ้น ($M = 3.17$, $SD = 1.40$) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านหลักเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R	ระดับการบริหารจัดการ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
หลักเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)			
15. ทานหลักเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก ถุงพลาสติก โฟม	3.11	1.38	ปานกลาง
16. ทานเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นพิษ หรือ มีสารพิษตกค้างน้อย	3.12	1.39	ปานกลาง
17. ทานหลักเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำลายยาก หรือผลิตภัณฑ์อันตราย โดยเลือกใช้ปริมาณที่ จำเป็นเท่านั้น	3.29	1.35	ปานกลาง
18. ทานมีการนำขยะที่ทำลายยากหรือขยะ อันตรายไปกำจัดอย่างถูกวิธี	2.40	1.31	น้อย
รวม	2.98	1.36	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านหลักเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.98$, $SD = 1.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทานหลักเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำลายยากหรือผลิตภัณฑ์อันตราย โดยเลือกใช้ปริมาณที่จำเป็นเท่านั้น ($M = 3.29$, $SD = 1.35$) รองลงมาคือ ทานเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นพิษ หรือมีสารพิษตกค้างน้อย ($M = 3.12$, $SD = 1.39$) ทานหลักเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากถุงพลาสติก โฟม ($M = 3.11$, $SD = 1.38$) และทานมีการนำขยะที่ทำลายยากหรือขยะอันตรายไปกำจัดอย่างถูกวิธี ($M = 2.40$, $SD = 1.31$) ตามลำดับ

4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วม	การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R			
	r	Sig.	ระดับความสัมพันธ์	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.574	.000**	ปานกลาง	2
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	.585	.000**	ปานกลาง	1
การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	.546	.000**	ปานกลาง	3
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	.438	.000**	ปานกลาง	4
รวม	.536	.000**	ปานกลาง	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่า Sig. เท่ากับ .000** มีค่าน้อยกว่า .05 อยู่ในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r เท่ากับ .536 และสามารถสรุปแยกตามตัวแปร ได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .574

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .585

3) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการได้รับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .546

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .438

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อในบทที่ 4 ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (จากบทที่ 4 ตารางที่ 3 - 8) พบว่า

1) จำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 เพศชาย จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

2) จำนวนและร้อยละของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21 - 40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา คือ 41 - 60 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0

3) จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมา คือ ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1

4) จำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1

5) จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 รองลงมา คือ 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และ

6) จำนวนและร้อยละของระยะเวลาการอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่เกิน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 รองลงมา คือ ระยะเวลาอาศัยอยู่ 5 - 9 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) (จากบทที่ 4 ตารางที่ 9 - 13) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.12$, $SD = 1.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($M = 3.25$, $SD = 1.26$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($M = 3.21$, $SD = 1.25$) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

($M = 3.14$, $SD = 1.26$) และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ($M = 2.88$, $SD = 1.36$) ตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) (จากบทที่ 4 ตารางที่ 14 - 19) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.07$, $SD = 1.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ซ่อมแซมหรือแก้ไข ($M = 3.54$, $SD = 1.22$) รองลงมาคือ นำกลับมาใช้ซ้ำ ($M = 3.16$, $SD = 1.33$) หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก ($M = 2.98$, $SD = 1.36$) แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ($M = 2.87$, $SD = 1.25$) และลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น ($M = 2.81$, $SD = 1.33$) ตามลำดับ

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.2) (จากบทที่ 4 ตารางที่ 20) ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่า Sig. เท่ากับ .000** มีค่าน้อยกว่า .05 อยู่ในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r เท่ากับ .536 และสามารถสรุปแยกตามตัวแปร ได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .574

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .585

3) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการได้รับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .546

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .438

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่สำคัญและจำเป็น รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยของการศึกษาค้นคว้าอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ถูกจำกัดเฉพาะประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีวันและเวลาทำงานตรงกับโครงการ/กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดจัดขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวได้ รวมถึงขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ แต่เน้นเรื่องการนำขยะมูลฝอยไปเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวเท่านั้น ดังนั้น จึงควรกระตุ้นให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและจัดการปัญหาด้วยกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมจะช่วยตอบโจทย์ในการแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน/หมู่บ้านได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัตน์ ยิงยง (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการกระตุ้นให้คณะกรรมการชุมชนและประชาชนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยการเข้ามามีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ทองชาติ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลนางพญา อำเภอบ้านลาด จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

5.2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้นำชุมชน/หมู่บ้านควรเป็นผู้ชี้แนะ กำหนดทิศทางมาตรการ รวมทั้งกลยุทธ์ที่ใช้แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้านให้แน่ชัด และมีผลในทางปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม มีการส่งเสริมให้ชุมชนนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น การนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ การประดิษฐ์ของใช้จากขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไป การนำขยะที่คัดแยกไปจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่มีมูลค่า เช่น กิจกรรมธนาคารขยะชุมชน กิจกรรมขยะแลกไข่หรือขยะแลกของเป็นประจำและต่อเนื่อง ประชาชนซึ่งถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนก็ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันลา (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลนารายณ์ อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลนารายณ์ อำเภอยะบะดี จังหวัด ลพบุรีมีส่วนประกอบคือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี อินทร์โสภณ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะในระดับชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและแรงจูงใจในด้านผลประโยชน์ เช่น การแลกขยะรี

ไซเคิลเป็นเงิน หรือการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

5.2.3 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (Evaluation) ของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จากผลการศึกษาพบว่า ขาดการแจ้งประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทั้งในกรณีสามารถดำเนินการได้เป็นไปตามเป้าหมาย และไม่สามารถดำเนินการได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อจะได้นำประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานมาพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้ในปีต่อไป ส่งผลให้ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในการติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เท่าที่ควร ส่วนใหญ่มองว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องทำการตรวจสอบและติดตามประเมินผลมากกว่าตัวประชาชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลย์ลภัส ประโลมลักษณ์ และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนตำบลอิสาน อำเภอมะนังบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวันภา หอมเข้า (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอากาศ อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการเชิญชวนและผลักดันให้ประชาชนเข้ามาร่วมเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอากาศ และร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐด้านการจัดการขยะมูลฝอย

5.2.4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นวิธีการง่าย ๆ ที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนและชุมชน และยังสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าแทนที่จะถูกทิ้งแล้วนำไปกำจัด นอกจากช่วยลดปริมาณขยะลงได้แล้ว ยังช่วยลดปริมาณการใช้ทรัพยากร ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และส่งผลให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น มีความสะอาดด้วย ดังนั้น เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนปรับเปลี่ยนมุมมองของขยะมูลฝอยจากสิ่งไร้ค่าให้กลายเป็นสิ่งที่มีค่า องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดจึงมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R โดยสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติโดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว และขยายผลไปสู่ชุมชนในการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย

และระยะก็จะไม่เป็นระยะอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพงษ์ เพิ่ม (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ท้องถิ่นกับแผนปฏิบัติการร่วมของชุมชนกับเทศบาลเพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยที่จะนำไปสู่หลัก 5 R's กรณีตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า บริบทชุมชนบ้านพรุพิพพบว่าเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น เป็นตลาดค้าขายขนาดใหญ่ ในเขตเทศบาลมีปัญหาขยะมูลฝอยจากตลาดและการค้าขายเป็นปริมาณมากทุกวัน จากแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยบ้านพรุพิพทำให้ได้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบ 5R's ชุมชนพรุพิพซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพล แก้วกอ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องการแยกขยะและการรีไซเคิลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มเข้าร่วมโครงการจัดการขยะมากขึ้น โดยครัวเรือนที่มีความรู้จะสามารถแยกประเภทขยะได้อย่างถูกต้อง และลดปริมาณขยะได้มากขึ้นด้วย

5.2.5 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1.2.1) ด้านซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนพยายามยืดวงจรการใช้งานของเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนและเครื่องแต่งกายที่มีอยู่ด้วยการซ่อมแซม (Repair) หรือการนำมาปรับปรุงให้มีสภาพใช้งานได้ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญในการเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพแข็งแรง ทนทาน ถูกวิธีและมีการรับประกัน เพื่อลดปัญหาการซ่อมแซมที่อาจเกิดขึ้นด้วยวิธีการปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตดังกล่าวอาจสืบเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ดังนั้นซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) สิ่งของที่พังหรือเสียให้กลับมาใช้ได้อีกครั้ง จึงเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ในสถานการณ์ยุคปัจจุบันและแน่นอนว่าจะสามารถลดจำนวนขยะที่เกิดขึ้นได้ไม่น้อยเลยทีเดียว ที่ผ่านมามองการบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดได้ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานที่เข้ามาให้ความรู้และพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น การซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า การเย็บปักถักร้อย เป็นต้น โดยจะมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร วันเวลาและสถานที่ในการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน ทราบเพื่อที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา โชติโก และคณะ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการขยะตามหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (5Rs) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลตำบลหนองปากครั้ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนต้นแบบการจัดการขยะตามหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนต้นแบบมีความคล้ายคลึงกันในด้านวิธีคิดในการจัดการโดยใช้กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรม สร้างแรงบันดาลใจ สร้างจิตสำนึกและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้ชุมชน ได้แก่ การลดปริมาณขยะ การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ การนำวัสดุที่ชำรุดกลับมาซ่อมแซม การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่และหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชนแม่กาอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ของชุมชนในการลดขยะตามหลัก 5R ได้แก่ การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซม และการปฏิเสธไม่ใช้ อยู่ในระดับมาก

5.2.6 การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.1) ด้านลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จากผลการศึกษาพบว่า นโยบายปฏิเสธรการรับถุงพลาสติกได้รับแรงบันดาลใจจากการตายของลูกพะยูนเพศเมียซึ่งต่อมาได้ชื่อว่า "มาเรียม" โดยพบเศษพลาสติกอุดตันในลำไส้ ทำให้สังคมไทยตื่นตัวเรื่องการงดใช้ถุงพลาสติก บางส่วนหันมาเลือกใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก แต่จากการสอบถามประชาชนในพื้นที่พบว่ามีความรู้สึกเป็นเหมือนการบังคับให้คนต้องทำตามในสิ่งที่ตนเองไม่ได้คิดอยากจะทำตามเท่าไรนัก บางครั้งมองว่าเป็นการผลักภาระให้กับผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้นหากต้องการความสะดวกสบายจะต้องเสียเงินซื้อถุงพลาสติกจากห้างร้านเพิ่มในการใส่ของกลับบ้าน ส่วนการเลือกใช้สินค้าชนิดเติม เช่น น้ำยา ปรับผ้านุ่ม น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น เพื่อลดปริมาณบรรจุภัณฑ์ ได้รับความสนใจจากประชาชนค่อนข้างน้อย ทั้งที่การเลือกใช้สินค้า Refill นั้นทั้งถูกกว่าและดีกับสิ่งแวดล้อมมากกว่า แต่ปัญหาที่ยากสำหรับหลายคนที่ยากรีฟิล คือ ความไม่สะดวก ยุ่งยากและเสียเวลา ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดมีการส่งเสริมและรณรงค์ให้ใช้ถุงผ้าโดยเริ่มต้นจากบุคลากรในหน่วยงาน และคาดว่าในอนาคตจะขยายแนวคิดนี้ไปสู่ประชาชนโดยการมอบเกียรติบัตรเชิดชูผู้ที่เป็นแบบอย่างด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญชกร สารขัติ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาป่ามีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และผลกระทบในการคัดแยกขยะระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามหลักการ 5R โดยรวมมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการลด การใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ทำลายยาก (Reject) อยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านการนำมาแก้ไข/ ซ่อมแซม (Repair) ส่วนด้านที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างไม่ดี มีสองด้าน คือ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) และด้านการแปรรูปและหมุนเวียน กลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

5.2.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5R ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.2.2) ในทิศทางเดียวกันหรือแปรผันต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในชุมชนมีรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมที่ล้วนแต่ต้องอาศัยการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ดควรศึกษาและแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการสร้างตระหนักรู้และความสำคัญถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน และควรมีการวางแผนการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สำคัญควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเองด้วย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ นฤนาถ ยืนยง และพิชานาถ เงินดีเจริญ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์

ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวม และรายด้านมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลำลูกหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกกลุ่มตัวอย่างเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและให้ประชาชนมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงาน

2) กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs ได้โดยประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

3) ภาครัฐ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่ ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยและบทลงโทษที่ชัดเจนให้กับชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธี

4) ควรมีการฝึกอบรม การคัดแยกขยะ และการกำจัดขยะที่ถูกต้องให้คนในชุมชน/หมู่บ้าน

5) ประชาสัมพันธ์ผลกระทบและปัญหาการกำจัดขยะไม่ถูกวิธีให้กับคนในชุมชน/หมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

6) จัดทำแผนแม่บทร่วมกันกับคนในชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อวางแผนในการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอย องค์ประกอบของขยะ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย เพื่อให้ทราบลักษณะของขยะมูลฝอยและหาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย

2) ศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบของการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง

4) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

5) ศึกษาเชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

6) ควรทำการวิจัยปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาและเฝ้าระวังปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยหรือการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน ให้เป็นศูนย์และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมตามหลัก 5R's

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 –2564). บริษัทแอคทีฟพรีนท์จำกัด.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). รายงานประจำปี 2563. กรมควบคุมมลพิษ.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน. http://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php?year=2565.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กฤษฎา โชติโก, ชนกันต์ ปัญญาวัจนสกุล และสัทยา วิเศษ. (2567). รูปแบบการจัดการขยะตามหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (5Rs) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารปรัชญาอาศรม, 6(1), 113-129.
- กัญชกร สารชาติ. (2559). พฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัญญณณัฐ วชิรพัฒน์พงศ์. (2560). ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัลย์ลภัส ประโลมลักษณ์, ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ และสถาพร วิชัยรัมย์. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(5), 881-898.
- กิตติชัย แก้วดำ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะของเทศบาลเมืองสตูล อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรคและทางออก. ธรรมดาเพลส.
- จอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร. (2559). ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชนแม่กา อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 25(2), 316-33.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2559). หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชนดล ทรงเดชธรรานันท์. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชนันฐพัทธ์ เรณู และวิราสิริรี วสีวีรสิว. (2566). *การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ชัยณรงค์ ทองชาติ. (2565). *รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ดาวนภา เกตุทอง. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดาวนภา หอมเอ้า. (2567). *ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอากาศ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร*. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(3), 83-106.
- ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทงศักดิ์ วลัยใจ. (2564). *กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เทศบาลเมืองทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช. (2562). *ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อชุมชน: ขยะมูลฝอยและการกำจัด*.
http://eservices.giti.nectec.or.th/km_community-technology/waste.html.
- ธงชัย ทองทวี. (2553). *สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ธเรศ ศรีสถิต. (2558). *วิศวกรรมจัดการมูลฝอยชุมชน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรพงษ์ เพิ่ม. (2562). *ท้องถิ่นกับแผนปฏิบัติการร่วมของชุมชนกับเทศบาลเพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยที่จะนำไปสู่หลัก 5 R's กรณีตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 9(2), 101-117.
- ธีรพล แก้วกอก. (2564). *การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นฤนาท ยืนยง และพิชชานาถ เงินดีเจริญ. (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา*. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(2), 279-297.

- ปถาวรินทร์ นาจำปา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด*. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรภักดิ์ ทรัพย์ผุด. (2560). *แนวทางในการจัดการขยะชุมชนของเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอกะปอง จังหวัดชลบุรี*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยธิดา สามสี. (2562). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยะนุช เงินคล้าย, วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี และวิภา พิงวิวัฒน์นิกุล. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิจัยรามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 23(1), 16-17.
- ผกาพรรณ ทองอยู่. (2560). *พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอกะปอง จังหวัดชลบุรี*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหานิพนธ์ ปรีบุญโน (เชียงกา). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม*. (สังคมศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ ยิ่งยง. (2565). *การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รงค์ดี วลัยใจ. (2564). *กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ระพีพัฒน์ วงษ์ภักดี. (2563). *การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านสวัสดิ ตำบลกลันทา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารปัญญา*, 27(1), 59-68.
- วรวิรัช งามละม่อม. (2559). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM. ปทุมธานี.
- วิวัฒน์ สังข์แย้ม. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.
- ศราวุฒิ ทับผดุง. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศาลลิมาเร่ เกิดกลิ่นหอม. (2562). *แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลนครศรีธรรมราช*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์. (2541). *การป้องกันและควบคุมมลพิษ*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สถาบันพระปกเกล้า. (2565). *บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า: ท้องถิ่นกับการบริการสาธารณะ*. สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.
- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). *ความหมาย/ประเภท/องค์ประกอบและสาเหตุของขยะมูลฝอย*. <http://adeq.or.th/ขยะมูลฝอยคืออะไร>.
- สำนักงานทะเบียนอำเภอหนองเสือ. (2567). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎรแยกรายหมู่บ้าน*.
- สุเทพ รักษาพล. (2568). รูปแบบปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 5(2), 1165-1182.
- สุภาณี ศรีมงคล และพระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย. *มหาวิทยาลัยมหาภูมิวงศาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง*.
- สุภาวดี อินทร์โสภณ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะในระดับชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*, 12(1), 67-85.
- หัตถ์ชัย เจริญ. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขุขันธ์ จังหวัดจันทบุรี. *มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก. (2567). *ข้อมูลขยะมูลฝอยภายในตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. ม.ป.พ.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ ต๊ะปิ่นตา. (2553). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรินทร์ ตั้งนิธิบุญ และจิตติมา เกตุแก้ว. (2562). ชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste) ของชุมชนพุน้ำเพ็ญ แขวงภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- อุดม ไพรเกษตร. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางสื่อสังคมเฟสบุ๊คของหน่วยงานภาครัฐไทย. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 7(1), 39-59.
- Best, J. W. and James, V. K. (2006). *Research in Education*. 10th ed. Massachusetts: Pearson Education Inc.
- Creighton, J. L. (1991). *Don't Go Away Mad: How to Make Peace with Your Partner*. Doubleday,

- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. Cornell University Press.
- Cronbach, L. (1990). *Essentials of Psychological testing*. (5th ed). Harper.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. in Attitude Theory and Measurement. P.9.Turner,
- Ronna, C. and Carlson, L. (2003). Indexes of Item-Objective Congruence for Multidimensional Items. *International Journal of Testing*, 3(2), 55-68.
- United Nations. (2009). Urban and rural areas 2009. Population Divison.
<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. Harper and Row Publication.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอลักษณ์ โอทยานนท์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนุชา สลึงค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาริน สาลี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๔๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.จ. ประจวบคีรีขันธ์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๔๘๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอลักษณ์ โอฬากานนท์

ด้วย นายวันชนะ เทียงบางพลวง รหัสนักศึกษา ๒๕๖๔๓๓๐๒๐๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ มาลา เป็นประธานที่ปรึกษาการศึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณในโอกาสนี้ หวังว่า นายวันชนะ เทียงบางพลวง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๒๖๗๔๔๒๐ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถิรวัฒน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ถึง ๔๐๖

ที่ ๒๖ ๐๖๓๐.๑๒/๕๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ. ประคณน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๘๐

๓๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอยื่นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภา สว่างศ์

ด้วย นายวันชนะ เทียงบางหลวง รหัสนักศึกษา ๖๕๒๕๓๓๐๒๐๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการมี
ส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอก
คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ มาลา เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ ทั้งนี้ นายวันชนะ เทียงบางหลวง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๒๖๗๕๑๒๐ จะเป็น
ผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๐๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ ยว ๐๖๓๐.๑๒/๔๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประเด็นน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๑๘๘๐

๓๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาริน สาลี

ด้วย นายวันชนะ เทียงบางหลวง รหัสนักศึกษา ๖๕๖๕๓๓๓๐๒๐๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท มาลา เป็นประธานที่ปรึกษาการศึกษาวิจัย

ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ ทั้งนี้ นายวันชนะ เทียงบางหลวง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๒๖๗๔๙๒๐ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ ปิ่นทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ภาคผนวก ค
ผลการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือหรือค่าความสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC)

แบบประเมินแบบสอบถาม

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะ
มูลฝอยในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

Relationship between People Participation and Waste
Management in Klongjed Subdistrict Administrative
Organization, Khlong Luang District Pathum Thani Province.

ชื่อผู้วิจัย

นายวันชนะ เทียงบางหลวง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ

รศ.ดร.ไททัศน์ มาลา

ปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขา

รัฐประศาสนศาสตร์

ปีการศึกษา

2565

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการรับข้อคิดเห็นและประเมินค่า เพื่อหาค่า
ดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมิน
แบบสอบถาม เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูล
ฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ดังนั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบประเมินตามความเป็นจริง พร้อมทั้ง
แสดงข้อคิดเห็น (ถ้ามี) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปประกอบการวิจัย/การค้นคว้าอิสระ

แบบประเมินนี้ มี 4 ส่วน จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลักการ 5R จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ จำนวน 2 ข้อ

แบบประเมินนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ (Rating Scale)
ระดับ +1 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ระดับ 0 หมายถึง ท่านไม่มีความคิดเห็นหรือไม่แน่ใจในคำถามข้อนั้น
ระดับ -1 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็นอื่นนอกเหนือจากนี้ กรุณาเขียนลงในช่องหมายเหตุ

ข้อมูลผู้เข้าร่วม 1. ชื่อ - นามสกุล.....

2. ชื่อหน่วยงาน.....

แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม ของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่		ความคิดเห็น			Σ R	IOC
		+1	0	-1		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม						
1. เพศ						
☐ ชาย	☐ หญิง	3	0	0	3	1
2. อายุ						
☐ อายุ ไม่เกิน 20 ปี	☐ 21 - 40 ปี	3	0	0	3	1
☐ 41 - 60	☐ 61 ปีขึ้นไป					
3. ระดับการศึกษา						
☐ ประถมศึกษา		3	0	0	3	1
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น						
☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)						
☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)						
☐ ปริญญาตรี						
☐ สูงกว่าปริญญาตรี						
4. อาชีพ						
☐ เกษตรกร		3	0	0	3	1
☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ						
☐ รับจ้างทั่วไป						
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว						
☐ อื่น ๆ.....						
5. รายได้						
☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท		3	0	0	3	1
☐ 10,001 - 30,000 บาท						
☐ 30,001 - 50,000 บาท						
☐ 50,001 บาทขึ้นไป						
6. ระยะเวลาการอาศัยในชุมชน						
☐ น้อยกว่า 1 ปี	☐ 1 - 4 ปี	3	0	0	3	1
☐ 5 - 9 ปี	☐ 10 ปีขึ้นไป					

แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม ของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	ความคิดเห็น			Σ R	IOC
	+1	0	-1		
ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย					
ด้านการตัดสินใจ					
1. การได้เข้าร่วมประชุม รับรู้ข้อมูลข่าวสารของปัญหาขยะ มูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน	2	0	1	2	.67
2. การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของ ชุมชน/หมู่บ้านในการจัดการขยะมูลฝอย	2	0	1	2	.67
3. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน/ หมู่บ้านในการจัดการขยะมูลฝอย	2	0	1	2	.67
4. มีส่วนร่วมในวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน/ หมู่บ้าน	2	0	1	2	.67
5. มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย ในชุมชน/หมู่บ้าน	2	0	1	2	.67
ด้านการดำเนินงาน					
6. มีการคัดแยกประเภทและชนิดของขยะเป็นอันดับแรก ก่อนจะทิ้งขยะลงถัง	2	0	1	2	.67
7. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา การจัดการขยะมูลฝอย	2	0	1	2	.67
ด้านการได้รับผลประโยชน์					
8. ท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและ เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง	3	0	0	3	1
9. ท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมี รายได้ ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่าเพราะช่วยลดปริมาณและขยะในบ้าน	3	0	0	3	1
10. ท่านรู้สึกมีความสุขที่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความ สะอาด	2	0	1	2	.67
11. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ และสามารถ นำมาปรับใช้ในครัวเรือนได้	2	0	1	2	.67
ด้านการติดตามและประเมินผล					
12. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่	2	0	1	2	.67

แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม ของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	ความคิดเห็น			Σ R	IOC
	+1	0	-1		
13. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ/กิจกรรม การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	3	0	0	3	1
14. การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	3	0	0	3	1
ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตามหลักการ 5R					
ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce)					
1. ท่านเลือกใช้สินค้าชนิดเดิม เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยา ล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น เพื่อลดปริมาณ บรรจุภัณฑ์	2	0	1	2	.67
2. ท่านเลือกใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก	3	0	0	3	1
3. ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของน้อยชิ้น	3	0	0	3	1
4. ท่านปิดไฟหรือถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน	2	0	1	2	.67
นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)					
5. ท่านนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้วมาทำเป็นถุงใส่ขยะ	2	0	1	2	.67
6. ท่านนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่มเพื่อบริโภคในครัวเรือน	3	0	0	3	1
7. ท่านนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำ ทั้ง 2 หน้า	3	0	0	3	1
8. ท่านนำเสื้อผ้าเก่าหรือเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาใช้ในการเช็ดถู ทำความสะอาด	3	0	0	3	1
แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)					
9. ท่านคัดแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้ว พลาสติกกระดาษ ฯลฯ ไว้ขาย	3	0	0	3	1
10. ท่านเลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิลได้หรือที่ผลิตจาก วัสดุ รีไซเคิล	3	0	0	3	1
11. ท่านมักเปลี่ยนขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น นำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักหรือเป็นอาหารสัตว์ นำยางรถยนต์มาแปรรูปเป็นกระถางต้นไม้ เป็นต้น	3	0	0	3	1
ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair)					
12. ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านแทนการซื้อใหม่	2	0	1	2	.67
13. ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	3	0	0	3	1

แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม ของประชาชนกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่	ความคิดเห็น			Σ R	IOC
	+1	0	-1		
14. ท่านมักเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ แข็งแรงทนทาน ถูกวิธี และมีการรับประกัน เพื่อลดปัญหาการซ่อมแซม ที่อาจเกิดขึ้น	3	0	0	3	1
หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject)					
15. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากถุงพลาสติก โฟม	3	0	0	3	1
16. ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นพิษหรือมีสารพิษตกค้าง น้อย	2	0	1	2	.67
17. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำลายยากหรือ ผลิตภัณฑ์อันตราย โดยเลือกใช้ในปริมาณที่จำเป็นเท่านั้น	2	1	0	2	.67
18. ท่านมีการนำขยะที่ทำลายยากหรือขยะอันตรายไปกำจัด อย่างถูกวิธี	2	0	1	2	.67
ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ					
1. ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะของชุมชน	3	0	0	3	1
2. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ของชุมชน	3	0	0	3	1
รวม	103	1	16	103	.86

แบบสอบถาม

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จึงขอให้ท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะไม่เปิดเผยข้อมูลที่ท่านได้ให้ไว้ ในแบบสอบถามชุดนี้ และขอขอบพระคุณที่ท่านได้สละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้
 ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
 ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามหลักการ 5R
 ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและครัวเรือน

เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

อายุ

☐ อายุ ไม่เกิน 20 ปี

☐ 21 - 40 ปี

☐ 41 - 60 ปี

☐ 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)

☒ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ

☐ เกษตรกร

☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

☐ อื่น ๆ.....

รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท

☐ 10,001 - 30,000 บาท

☐ 30,001 - 50,000 บาท

☐ 50,001 บาทขึ้นไป

ระยะเวลาการอาศัยในชุมชน/หมู่บ้าน

☐ น้อยกว่า 1 ปี

☐ 1 - 4 ปี

☐ 5 - 9 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและครัวเรือน

หมายเลข 5 คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด (มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประมาณ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์)

หมายเลข 4 คือ มีส่วนร่วมมาก (มีการปฏิบัติสม่ำเสมอแต่อาจขาดบ้างบางครั้ง ประมาณ 1 ครั้ง/สัปดาห์)

หมายเลข 3 คือ มีส่วนร่วมปานกลาง (มีการปฏิบัติบ้างตามโอกาสหรือความสะดวก ประมาณ 2-3 ครั้ง/เดือน)

หมายเลข 2 คือ มีส่วนร่วมน้อย (มีการปฏิบัติเพียงเล็กน้อยหรือน้อยครั้ง ประมาณ 1 ครั้ง/เดือน)

หมายเลข 1 คือ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด (มีการปฏิบัติเพียงครั้งเดียวแล้วไม่ปฏิบัติอีกเลย ประมาณ 3 ครั้ง/เดือน)

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการตัดสินใจ การได้เข้าร่วมประชุม รับรู้ข้อมูลข่าวสารของปัญหา ขยะมูลฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน					
2	การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของ ชุมชน/หมู่บ้านในการจัดการขยะมูลฝอย					
3	มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับชุมชน/หมู่บ้านในการจัดการขยะมูลฝอย					
4	มีส่วนร่วมในวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน/ หมู่บ้าน					
5	มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการจัดการขยะมูล ฝอยในชุมชน/หมู่บ้าน					
6	ด้านการดำเนินงาน มีการคัดแยกประเภทและชนิดของขยะเป็นอันดับแรก ก่อนจะทิ้งขยะลงในถัง					
7	การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย					

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
8	ด้านการได้รับผลประโยชน์ ท่านมีการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในรูปแบบต่าง ๆ เพราะเป็นหนทางลดโลกร้อนและ เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง					
9	ท่านมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมี รายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่าเพราะช่วยลดปริมาณและ ขยะในบ้าน					
10	ท่านรู้สึกมีความสุขที่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความ สะอาด					
11	ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ และสามารถ นำมาปรับใช้ในครัวเรือนได้					
12	ด้านการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่					
13	การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ/กิจกรรม การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่					
14	การมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่					

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตามหลักการ 5R

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติจริงของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

หมายเลข 5 คือ มีการปฏิบัติมากที่สุด (มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประมาณ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์)

หมายเลข 4 คือ มีการปฏิบัติมาก (มีการปฏิบัติสม่ำเสมอแต่อาจขาดบ้างบางครั้ง ประมาณ 1 ครั้ง/สัปดาห์)

หมายเลข 3 คือ มีการปฏิบัติปานกลาง (มีการปฏิบัติบ้างตามโอกาสหรือความสะดวก ประมาณ 2-3 ครั้ง/เดือน)

หมายเลข 2 คือ มีการปฏิบัติน้อย (มีการปฏิบัติเพียงเล็กน้อยหรือน้อยครั้ง ประมาณ 1 ครั้ง/เดือน)

หมายเลข 1 คือ มีการปฏิบัติน้อยที่สุด (มีการปฏิบัติเพียงครั้งเดียวแล้วไม่ปฏิบัติอีกเลย ประมาณ 3 ครั้ง/เดือน)

ข้อ	พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) ท่านเลือกใช้สินค้าชนิดเติม เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด เป็นต้น เพื่อลดปริมาณบรรจุภัณฑ์					
2	ท่านเลือกใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติก					
3	ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของน้อยชิ้น					
4	ท่านปิดไฟหรือถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน					
5	นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ท่านนำถุงพลาสติกที่เคยใช้แล้วมาทำเป็นถุงใส่ขยะ					
6	ท่านนำขวดน้ำอัดลมมาใส่น้ำดื่มเพื่อบริโภคในครัวเรือน					
7	ท่านนำกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาใช้ซ้ำ ทั้ง 2 หน้า					
8	ท่านนำเสื้อผ้าเก่าหรือเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาใช้ในการเช็ดถูทำความสะอาด					
9	แปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ท่านคัดแยกขยะรีไซเคิลหรือขยะที่ยังใช้ได้ เช่น แก้วพลาสติก กระดาษ ฯลฯ ไว้ขาย					

ข้อ	พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
10	ท่านเลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิลได้หรือที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล					
11	ท่านมักเปลี่ยนขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น นำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักหรือเป็นอาหารสัตว์ นำยางรถยนต์มาแปรรูปเป็นกระถางต้นไม้ เป็นต้น					
12	ซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) ท่านซ่อมแซมเครื่องใช้ภายในบ้านแทนการซื้อใหม่					
13	ท่านนำเสื้อผ้าที่ชำรุดมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่					
14	ท่านมักเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ แข็งแรงทนทาน ถูกวิธี และมีการรับประกัน เพื่อลดปัญหาการซ่อมแซมที่อาจเกิดขึ้น					
15	หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากถุงพลาสติก โฟม					
16	ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นพิษ หรือมีสารพิษตกค้างน้อย					
17	ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำลายยากหรือผลิตภัณฑ์อันตราย โดยเลือกใช้ในปริมาณที่จำเป็นเท่านั้น					
18	ท่านมีการนำขยะที่ทำลายยากหรือขยะอันตรายไปกำจัดอย่างถูกวิธี					

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะของชุมชน

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชน

.....

.....

.....

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายวันชนะ เทียงบางหลวง
วัน เดือน ปี เกิด	3 เมษายน 2527
สถานที่เกิด	จังหวัดปทุมธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	81/64 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

